Josef Hník / Černobílá tvorba
Josef Hník / Black and White Creation

Slezská univerzita v Opavě / Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

Teoretická bakalářská práce / Jana Mašterová / 2025 / Opava

Josef Hník
Černobílá tvorba

Josef Hník
Black and White Creation

Ing. Jana Mašterová

Teoretická bakalářská práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2025

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Jana Mašterová

UČO: 61597

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Josef Hník, Černobílá tvorba

Téma práce anglicky: T: Josef Hník, Black and White Creation

Zadání: Bakalářská práce se bude zabývat studií o českém fotografovi Josefu Hníkovi, zabývající se výhradně autorovou černobílou tvorbou.

Literatura:
Hník, Josef. Několik postav a mnoho tváří. Překlad Hanuš Karlach. [Praha]: [Josef Hník], [2016]. 120 stran. ISBN 978-80-270-0314-3.
Birgus, Vladimír a Mlčoch, Jan. Akt v české fotografii = The nude in Czech photography. Praha: KANT, 2000. 24, [196] s. ISBN 80-86217-53-1.
Connor, Hana. Jiří Všetečka: Jiří Všetečka. Bakalářské práce, vedoucí Vladimír Birgus. Opava: Slezská univerzita 2017.
Lyrické proudy v československé fotografii: Katalog výstavy, Brno, Praha, Hradec Králové, Jičín [1974]. Jičín: Okr. kulturní středisko, [1974]. [26] s.
Mlčoch, Jan. Josef Sudek, Otto Rothmayer: návštěva u pana kouzelníka. Vydání první. V Praze: Uměleckoprůmyslové museum, 2022. 229 stran. ISBN 978-80-7101-212-2.
Sudek, Josef a Fárová, Anna. Josef Sudek. Vyd. 1. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2.
Táborský, Ondřej a kol. Spotřební imaginace státního socialismu: reklama v Československu 1948-1989. Vydání první. Praha: Národní muzeum, 2022. 503 stran. ISBN 978-80-7036-710-0.

Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus

Datum zadání práce: 27. 3. 2025

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Abstrakt

Práce se zabývá tvorbou českého fotografa Josefa Hníka a přináší průřez jeho fotografickým černobílým dílem. Vzhledem k nedostupnosti údajů a fotografického materiálu ve veřejném prostoru, vznikla studie zejména pomocí osobních rozhovorů s autorem a při spolupráci se zpracováním rozsáhlého, převážně analogového, archivu.

Klíčová slova

Josef Hník, česká fotografie, analogová fotografie, velkoformátová fotografie, portrét, zátiší, fauna, koláže, akt, černobílá fotografie.

Josef Hník, Czech photography, analog photography, large format photography, portrait, still life, fauna, collage, nude, black and white photography.

Abstract

The thesis deals with the work of the Czech photographer Josef Hník and provides a cross-section of his photographic black-and-white work. Due to the unavailability of data and photographic material in the public space, the study was created mainly through personal interviews with the author and in cooperation with the processing of an extensive, mostly analogue, archive.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem informace a citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

Souhlas se zveřejněním

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Poděkování

Ráda bych vyjádřila poděkování panu Josefu Hníkovi za jeho neocenitelnou ochotu a podporu, kterou mi během zpracovávání této práce prokazoval. Jeho nadšení a vstřícnost byly klíčové pro vznik a dokončení této práce, a za to mu patří můj hluboký vděk.

Mé poděkování patří prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi za jeho pečlivé vedení, trvalou podporu a za vytvoření přátelského a podnětného pracovního prostředí. Též bych ráda poděkovala prof. ak. mal. Otakaru Karlasovi za jeho cennou pomoc a velmi vstřícný přístup při řešení grafické stránky mé práce.

Děkuji rovněž všem pedagogům Institutu tvůrčí fotografie za jejich kreativní a inspirativní konzultace, odborné vedení a trpělivost, s jakou mě provázeli během studia. Zvláštní poděkování směřuji k nepedagogickým pracovníkům ITF za jejich přispění k jedinečné atmosféře, která doprovázela všechny naše školní pobyty.

V Opavě 30.06.2025
Jana Mašterová

Informace o osobě Josefa Hníka jsou bohužel velmi omezené. Tento nedostatek je způsoben jednak autorovou zdrženlivostí poskytovat informace o sobě samém, jednak tím, že v období svého největšího pracovního nasazení působil především v oblasti profesionální fotografie – zejména reklamy.

K vlastní umělecké tvorbě se pan Josef Hník dostává nejprve v období svých studií na pražské FAMU, avšak její zásadní a intenzivnější rozvoj nastává až o hodně později – přibližně od roku 2000. Tento časový odstup výrazně ztěžuje možnosti přímého porovnání či hledání paralel mezi jeho dílem a tvorbou fotografů, kteří působili ve stejném časovém období. Hníkova umělecká cesta se tak odvíjí spíše samostatně, mimo hlavní proudy tehdejší fotografické scény.

Tato práce čerpá především z osobních rozhovorů s panem Hníkem, z jeho vlastní publikace *Několik postav a mnoho tváří*,[1] stejně jako z informací dostupných v databázi ABART – Archivu výtvarného umění, a Národní knihovně ČR, včetně její digitální i praktické části. Významným zdrojem jsou rovněž zmínky v odborném periodiku Československá fotografie, týkající se zejména období, kdy Josef Hník studoval na pražské FAMU a vystavoval. Tyto materiály poskytují cenné podklady pro pochopení jeho díla a životní dráhy.

1 Hník, Josef. *Několik postav a mnoho tváří*. Překlad Hanuš Karlach. Praha: Josef Hník.

Hník Josef, Tváře (2000-2024)

Obsah

Úvod 11

Životní příběh 13

Tvůrčí postupy 29

Kinofilm

- Akty 33
- Příroda 41
- New York 49

Velkoformát

- Zátiší 57
- Blízké předměty 65
- Trochu jiná fauna 71
- Skleněná tajemství 81
- Peří 87
- Tváře 93

Spolupráce na knihách 101

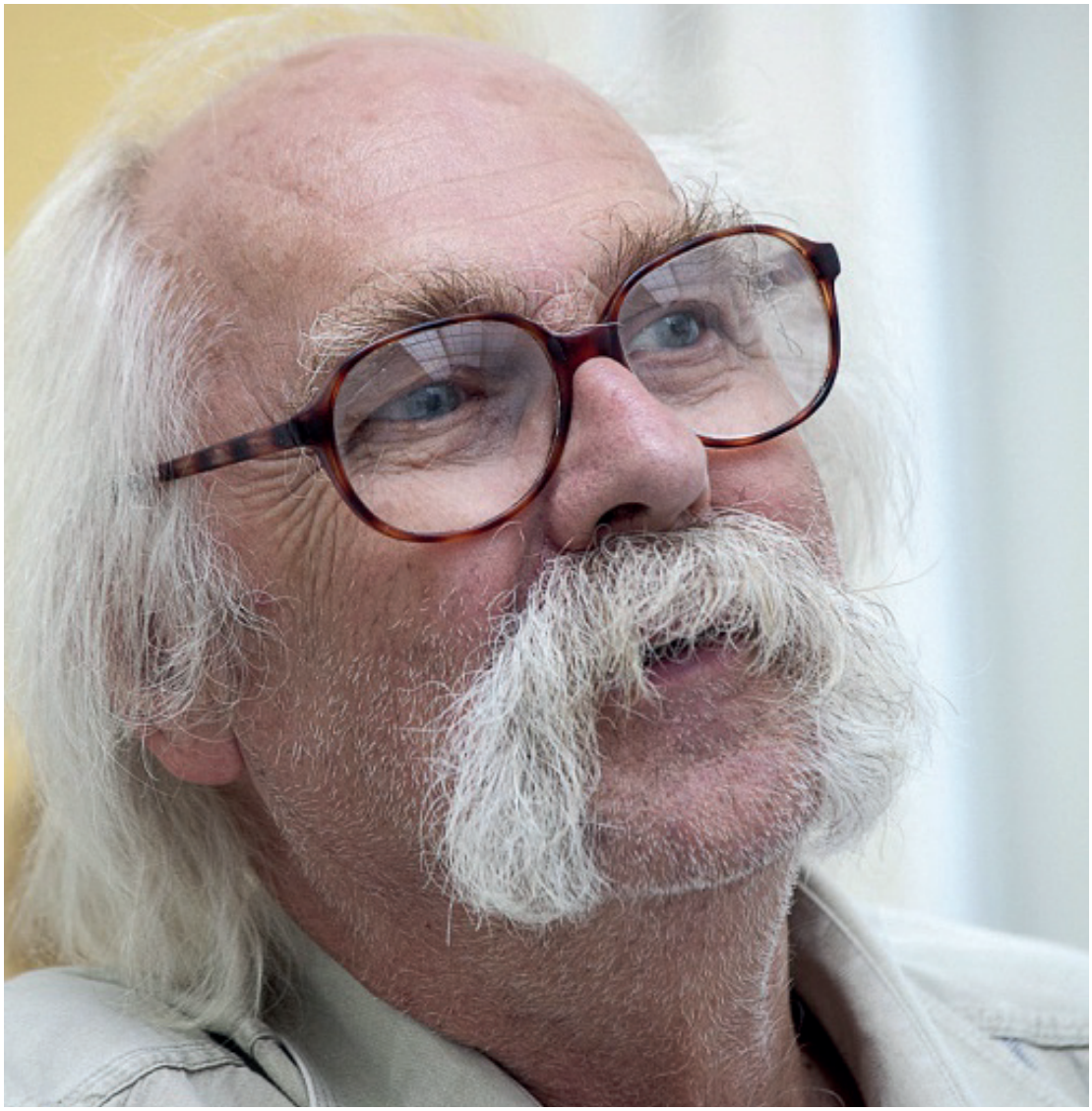
Závěr 107

Seznam výstav 108

Seznam použité literatury 112

Seznam vyobrazení 114

Jmenný rejstřík 119

V roce 2023, na výstavě Prague Photo, jsem se setkala s fotografem, který mě okamžitě zaujal nejen svým příjemným vystupováním gentlemana, ale především svými vystavovanými snímky, které v sobě nesly esenci tvorby Josefa Sudka.

Vystavovaná zátiší, pořízená velkoformátovou kamerou, byla plná hlubokých stínů a tajuplných světelných her, přičemž sestávala z objektů, jež byly už dávno zapomenuté na půdách a nyní znovu ožívaly v příbězích na kontaktních velkoformátových fotografiích.

S autorem této výjimečné tvorby, panem Josefem Hníkem, jsem se setkala několik měsíců poté při osobním rozhovoru. Společně jsme seděli u čaje v klidném prostředí jeho pražského domu, a já jsem naslouchala jeho poutavému vyprávění o tom, jak se rozhodl vyměnit dráhu lékaře za život fotografa.

Životní příběh

Životní příběh

Josef Hník, narozený 30. 3. 1946 v Praze, strávil ve svém rodném městě celý život. Významný vliv na jeho budoucí umělecký směr měl již v dětství jeho otec, lékař specializovaný na otorhinolaryngologii. Otec nejenže pečoval o řadu pacientů, mezi nimiž se občas objevoval i legendární fotograf Josef Sudek, ale měl také vášeň pro fotografii, která se přenesla i na malého Josefa. Díky tomuto rodinnému zázemí, kde se lékařská preciznost prolínala s estetickým zájmem, měl Hník k fotografii velmi blízko již od útlého věku.

„S fotografickým aparátem jsem se setkával od svého nejútlejšího věku, neboť můj otec – lékař, byl nadšeným a velmi dobrým fotografem. Dost často mě brával k Sudkovi, o kterého se jako o občasného pacienta staral, do jeho ateliéru.

První fotoaparát jsem měl, když jsem byl v Jugoslávii v roce 1957. Deset let mi bylo. Já jsem byl jako malý hrozně nemocný, měl jsem snad všecky nemoci včetně zápalu mozkových blan, záškrtu. No a tenkrát ministerstvo zdravotnictví vyhlásilo pro takový chronicky nemocný děti zájezd do Jugoslávie, do Crikvenice na Krk. A že jsem byl fakt nemocný, tak jsem odjel. Když jsem odjížděl, tak mi táta koupil fotoaparát, jmenovalo se to Altisa box, byl to takový malý přístroj. A tím jsem udělal vlastně první fotky. Byla tam paní, co nás tam vychovávala, a ta paní stála před obrovskou agáve. To byla první fotka, kterou si pamatuju, a ve fotografování jsem již nepokračoval.

Po dlouhé odmlce jsem se v polovině šedesátých let seznámil s fotoaparátem PRAKTISIX, když jsem jako student lékařské fakulty pomáhal svému bratrovi, který studoval na FAMU kameru, se zakázkou fotografických prací pro Pražskou památkovou péči. Práce spočívala ve fotografické dokumentaci interiérů a vybraných objektů pražských kostelů.“ [1]

Po dokončení střední školy se Josef Hník rozhodl věnovat studiu pediatrie na lékařské fakultě. Osud však měl pro něj nachystaný jiný směr. Ve třetím ročníku medicíny, v roce 1967, se rozhodl na vlastní žádost studium ukončit a dobrovolně opustit cestu budoucího dětského lékaře. Tento krok, který se zdál být nečekaný (a otce velmi zklamal), byl počátkem jeho nové životní cesty, která vedla k fotografii.

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2023.

„V roce 1967 jsem se na vlastní žádost vzdal studia medicíny a v pozdních jarních měsících začal asistovat panu profesoru Plickovi, který mi dovolil, abych na cestách po Slovensku občas použil pro záběry, které mne zaujaly, jeho náhradní PRAKTISIX. Po mnoha letech jsem tak pořídil své první fotografie.“[1]

Josef Hník často s úsměvem vzpomíná na dobu, kdy doprovázel pana profesora Karla Plicku na cestách po Slovensku, kde společně pracovali na dokončení knih o Spiši[2] a o mistru Pavlovi z Levoče.[3] Jako asistent tehdy sedmdesátiletého profesora se podílel nejen na fotografování, ale také na logistických výzvách, které tyto cesty přinášely. Veškeré vybavení museli přepravovat vlaky a autobusy, což zahrnovalo časté přestupy a dlouhá čekání, neboť jiná forma dopravy nebyla možná. Dalším problémem v té době byl nedostatek fotografického materiálu, který bylo možné sehnat pouze „po známosti“, což celou práci činilo ještě náročnější.

„My jsme třeba bydleli v Levoči v privátu takové paní a tam jsme měli manželskou postel, velkou. Vždycky se vzbudil tak kolem půl šesté. Já jsem ještě chtěl spát a on si odhrnul peřinu a začal takhle jako šlapat nohama. On se rozcvičoval, no. On byl bezvadný. Třeba si večer sednul, vzal si starý publikace o Slovensku a díval se po těch lokalitách, kde máme tu architekturu dělat, kdy to oni fotili, kvůli světlu, aby věděl.“

„Já se třeba pamatuju, že on musel hrozně šetřit materiálem. To prostě nebylo jako teď. Plicka to měl tak vymyšlené, že třeba říkal ‚no jo, tohleto ale nedělali v létě, to dělali brzo z jara‘. To on všecko věděl. Takže třeba seděl a říkal ‚no, jedeme na Žehru, vidím to tak kolem čtvrt na šest abychom tam byli‘. To znamená zjistit autobus, kdy nám tam jede, dva přestupy. … To ještě zastávka byla tady, ale my jsme potřebovali na to místo třeba tři kilometry odtamtud, tak jsme šli. Já jsem měl dvě tašky, batoh, stativ, šli jsme a on říkal ‚no, teď mi najděte místo, odkud bychom to mohli udělat‘. Takže já jsem šel a říkal jsem, myslím, že odsud pane profesore. On na to ‚no heleď-te, já to vidím o takovejch ještě 200 metrů sem‘, tak jsme to tam odnesli a on říkal ‚postavte mi to‘, tak jsem mu to postavil. On si stoupnul, podíval a říká ‚ne, ne, to nebudeme dělat‘. A šli jsme zpátky k té silnici, a když jsme byli asi 50 m od té silnice, tak on říká ‚no přeci jen bychom to měli udělat‘, tak jsme šli zase zpátky. Tohle se opakovalo asi třikrát, protože on přemýšlel, že když ten záběr udělá, tak má o jeden snímek míň.“[4]

---

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2023.
2 Plicka, Karel. *Spiš*. 2. vyd. Martin: Osveta, 1978.
3 Plicka, Karel. *Levoča: klenotnica umeleckých pamiatok.* 1. vyd. Martin: Osveta, 1980.
4 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2023.

Spolupráce s profesorem Karlem Plickou byla náhle přerušena 21. srpna 1968 okupací Československa vojsky Varšavské smlouvy. Přestože tyto události znamenaly zásadní zlom, vzpomínky na Plickův fotoaparát PRAKTISIX a profesorovo pracovní nasazení povzbudily Josefa při dalším fotografování. Navíc Hník velmi dobře znal i tvorbu fotografa Josefa Sudka, který při každém vydání nové knihy pravidelně navštěvoval Hníkovu rodinu a obdarovával Josefova otce. Sudkovy fotografie měly na mladého muže hluboký vliv a probudily v něm myšlenku, zda by se fotografování nemohl věnovat jako své budoucí profesi.

Otec mu daroval fotoaparát ASAHI PENTAX SPOMATIC, který pro Josefa představoval příležitost a závazek zároveň. A Josef si předsevzal, že každý den vytvoří alespoň jednu „dobrou" fotografii, což se stalo začátkem jeho intenzivního hledání fotografického rukopisu a vlastní cesty v umění.

Fotografie, které Josef Hník během poměrně krátkého období vytvořil, předložil přijímací komisi na FAMU, kde jeho dílo vzbudilo značný ohlas. Výsledkem bylo přijetí do prvního mimořádného ročníku na podzim 1968. Po půl roce studia docent Ján Šmok, který rozpoznal Josefův talent a nasazení, rozhodl o přeřazení Josefa do řádného studia Fotografie na pražské FAMU. Tímto krokem se Josef Hník definitivně vydal na dráhu profesionálního fotografa a započal své oficiální umělecké vzdělávání.

„Nevím, dá-li se to tak říci, ale nejdůležitějším obdobím mé kariéry byly čtyři roky na FAMU, kam jsem nastoupil bez znalostí fotografického řemesla a postupně jsem se všechno potřebné naučil (ostatní spolužáci již věděli o fotografii vzhledem ke svým vzdělaním z fotografických středních škol vše)."[1]

Během 70. a 80. let na FAMU vyučovali významní fotografové, jako Josef Ehm[2], Jindřich Brok[3], Fred Kramer[4] a Jiří Všetečka[5]. Absolventi se stále více zaměřovali na fotografii módy a reklamy. A v 80. letech už většina autorů pracovala jako profesionální fotografové.

---

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2023.
2 https://cs.isabart.org/person/1746
3 https://cs.isabart.org/person/1743
4 https://cs.isabart.org/person/777
5 https://cs.isabart.org/person/1853

Josef Hník patřil do ročníku, který byl svým způsobem mimořádný a rád na studium i vyučující profesory vzpomíná.[1]

„Na docenta Všetečku vzpomínám moc rád, FAMU jsem navštěvoval v letech 1968 až 1972, učil mne ve 2. a 3. ročníku. Byl jsem ve třídě jediný student, Štecha byl tenkrát o rok výš a Ptáček pode mnou. Domluvili jsme si systém individuálních konzultací, často jsem za nim jezdil na ČVUT nebo jsme se sešli někde u piva. Jako pedagog byl mírný, hodně mluvil o sobě, v té době byl zapálen do tvorby Pražského chodce, bylo to zajímavé vyprávění. Vedl mi tenkrát Homo Faber, měla z toho vzniknout obrazová publikace. Vybral jsem si jatka v Holešovicích. Fotografie byly velmi silné a Všetečkovi se soubor moc líbil, ale byla to hrozná práce, nechtěl bych se tam vracet. Hodně jsem se tím naučil, i když moje volná tvorba byla jiná...

Druhý cyklus, který mi vedl, byl o hřbitovech. Měl jsem volnou ruku ve volbě témat a toho jsem si moc vážil.“[2]

Mezi spolužáky Josefa Hníka na pražské FAMU patřili pozdější skvělí fotografové a pedagogové jako Pavel Štecha[3], Josef Ptáček[4], Judita Csáderová[5], Jan Reich[6], Markéta Luskačová[7].

Portrét se stal jedním z klíčových témat v tvorbě Josefa Hníka již během jeho studií na FAMU. Své snímky v době studií prezentuje v západoněmeckém periodiku Fotomagazin .[8]

---

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2023.

2 Connor, Hana. *Jiří Všetečka,* Institut tvůrčí fotografie SU Opava, 2017, s.50.

3 https://cs.isabart.org/person/1845

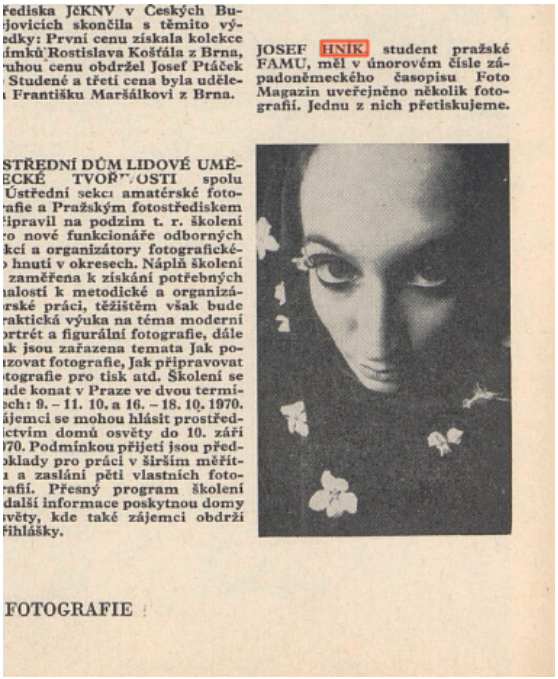
4 https://cs.isabart.org/person/1822

5 Bosáková, Michaela. *Trafiť sa do konečnej predstavy nie je vždy jednoduché, Dokument magazín,* https://www.dokumentmagazin.sk/clanok/trafit-sa-do-konecnej-predstavy-nie-je-vzdy-jednoduche.

6 https://en.isabart.org/person/1823

7 https://en.isabart.org/person/1794

8 Aktuality, Československá fotografie 21, 1970, č. 8, s. 338, https://ndk.cz/view/uuid:e13dadf0-bcd2-11e8-bc37-005056827e51?page=uuid:1e339480-d363-11e8-9984-005056825209.005056827e51?page=uuid:1e339480-d363-11e8-9984-005056825209.

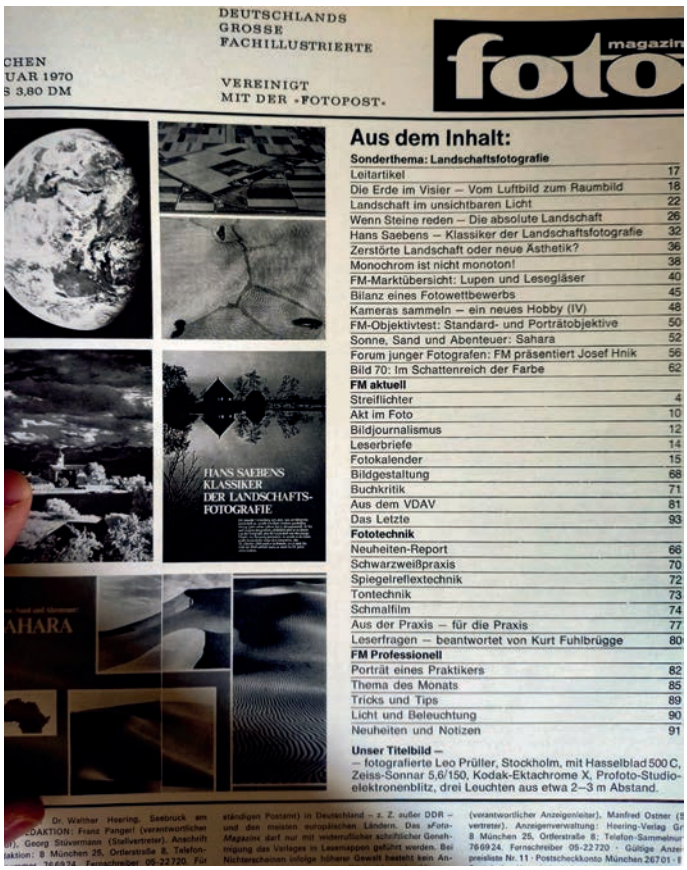
řediska JčKNV v Českých Bu-
jovicích skončila s těmito vý-
sledky: První cenu získala kolekce
ámků Rostislava Košťála z Brna,
ruhou cenu obdržel Josef Ptáček
Studené a třetí cena byla uděle-
na Františku Maršálkovi z Brna.

JOSEF HNIK student pražské FAMU, měl v únorovém čísle zá-padoněmeckého časopisu Foto Magazin uveřejněno několik foto-grafií. Jednu z nich přetiskujeme.

STŘEDNÍ DŮM LIDOVÉ UMĚ-
LECKÉ TVOŘIVOSTI spolu
Ústřední sekcí amatérské foto-
grafie a Pražským fotostřediskem
připravil na podzim t. r. školení
pro nové funkcionáře odborných
sekcí a organizátory fotografické-
ho hnutí v okresech. Náplň školení
je zaměřena k získání potřebných
znalostí k metodické a organizá-
torské práci, těžištěm však bude
praktická výuka na téma moderní
portrét a figurální fotografie, dále
jak jsou zařazena temata Jak po-
užívat fotografie, Jak připravovat
fotografie pro tisk atd. Školení se
bude konat v Praze ve dvou termí-
nech: 9. – 11. 10. a 16. – 18. 10. 1970.
Zájemci se mohou hlásit prostřed-
nictvím domů osvěty do 10. září
1970. Podmínkou přijetí jsou před-
poklady pro práci v širším měřít-
ku a zaslání pěti vlastních foto-
grafií. Přesný program školení
a další informace poskytnou domy
osvěty, kde také zájemci obdrží
přihlášky.

FOTOGRAFIE

1 / Československá Fotografie, ročník 21, 1970, číslo 8

Aus dem Inhalt:

Sonderthema: Landschaftsfotografie

Leitartikel	17
Die Erde im Visier – Vom Luftbild zum Raumbild	18
Landschaft im unsichtbaren Licht	22
Wenn Steine reden – Die absolute Landschaft	26
Hans Saebens – Klassiker der Landschaftsfotografie	32
Zerstörte Landschaft oder neue Ästhetik?	36
Monochrom ist nicht monoton!	38
FM-Marktübersicht: Lupen und Lesegläser	40
Bilanz eines Fotowettbewerbs	45
Kameras sammeln – ein neues Hobby (IV)	48
FM-Objektivtest: Standard- und Porträtobjektive	50
Sonne, Sand und Abenteuer: Sahara	52
Forum junger Fotografen: FM präsentiert Josef Hnik	56
Bild 70: Im Schattenreich der Farbe	62

FM aktuell

Streiflichter	4
Akt im Foto	10
Bildjournalismus	12
Leserbriefe	14
Fotokalender	15
Bildgestaltung	68
Buchkritik	71
Aus dem VDAV	81
Das Letzte	93

Fototechnik

Neuheiten-Report	66
Schwarzweißpraxis	70
Spiegelreflextechnik	72
Tontechnik	73
Schmalfilm	74
Aus der Praxis – für die Praxis	77
Leserfragen – beantwortet von Kurt Fuhlbrügge	80

FM Professionell

Porträt eines Praktikers	82
Thema des Monats	85
Tricks und Tips	89
Licht und Beleuchtung	90
Neuheiten und Notizen	91

Unser Titelbild –
– fotografierte Leo Prüller, Stockholm, mit Hasselblad 500 C, Zeiss-Sonnar 5,6/150, Kodak-Ektachrome X, Profoto-Studio-elektronenblitz, drei Leuchten aus etwa 2–3 m Abstand.

2 / Fotomagazin, München, Jahrgang 21, 1. Februar 1970

Forum junger Fotografen

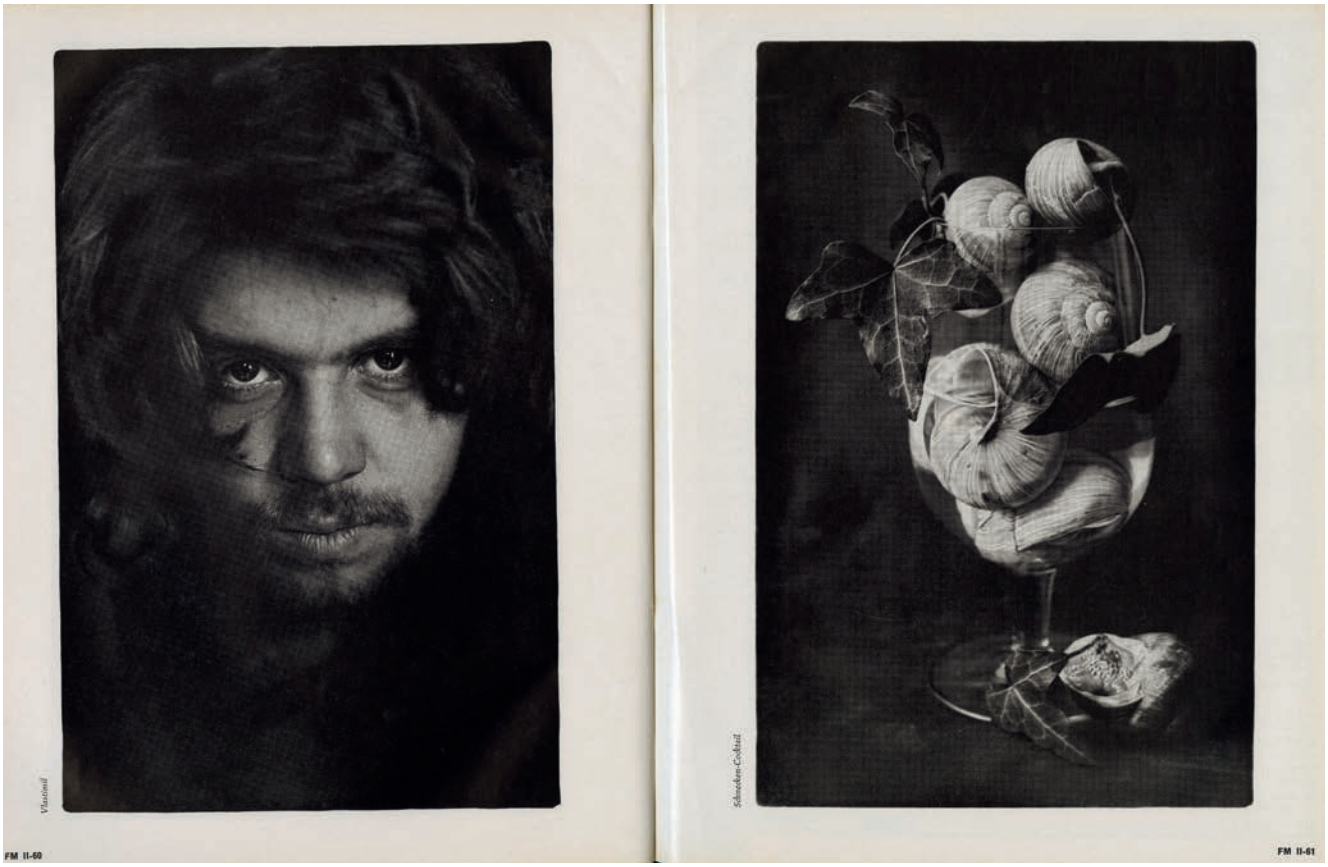
FM präsentiert: Josef Hnik

An irgendeinem Tag im letzten Herbst stand er plötzlich in der Redaktion. Eine Mappe mit Fotos unter dem Arm, seine Kameratasche umgehängt, blonder Schnauzbart. Die Kleidung undefinierbar anti-konventionell. Er sei Josef Hnik aus Prag, 23 Jahre alt, und ob er ein paar Bilder vorlegen dürfe. Wir möchten – bitteschön – entschuldigen, wenn seine Fotografie vielleicht nicht ganz das wäre, was wir suchten, aber er sei ein Lernender: Bis vor zwei Jahren Medizinstudent (weil der Vater Arzt ist), dann ein Zweifelnder, der sich monatelang in ein baufälliges Barockpalais auf Prags Malostrana verkroch, um dort – ein moderner Hieronymus im Gehäuse – einen neuen Standpunkt in dieser Welt zu suchen.

Zuerst ist die Fotografie nicht mehr als ein tastender Versuch („Mein Bruder ist Kameramann, er sagt, Medizin ist nichts für dich, Fotograf ist das wahre Leben"), dann beginnt er, sich unter primitivsten Umständen ernsthaft damit zu beschäftigen, schließlich fasziniert sie ihn. Ein Jahr später studiert er bereits auf der Prager Film- und Fernseh-Akademie, kauft sich, „als es gerade noch ging", eine Asahi Pentax Spotmatic und ein 20-mm-Flektogon. In dieser Zeit findet er seinen Stil: Romantik, angesiedelt zwischen der Traumwelt des tschechischen Altmeisters Josef Sudek und dem morbiden Charme der Bilder eines Jeanloup Sieff („Beide sind Poeten mit der Kamera, ihre Bilder sind wie Gedichte. Ich möchte wie Sudek fotografieren können – mit so viel Ausdauer und Geduld. Bei Sieff ist alles auf eine poetische Weise modern, mit sehr viel Intellekt."). –

Auf unsere Frage nach seinen Zukunftsplänen meint Hnik: „Ich müßte wohl im Westen bleiben, um mit solchen Bildern Erfolg zu haben. Wir Tschechen können zwar draußen arbeiten, aber es zieht uns alle irgendwann zurück. Wir sind keine Emigranten. Vielleicht ist das unser Schicksal." Er möchte dynamische Reportagen machen, aber er kann es nicht („Meine Hände zittern dabei"). Und so wird er wohl Gebrauchsfotografie machen müssen, um essen zu können. „Aber ich will meine Ideale nicht aufgeben. Die Welt ist so schlecht, und ich hasse sie . . ." □

Zu den Aufnahmen JOSEF HNIKS:
Mit Ausnahme der Aktstudie auf der übernächsten und des Stillebens auf der letzten Seite dieser Folge, die beide mit einem 50-mm-Normalobjektiv aufgenommen wurden, verwendete der Fotograf an seiner Asahi Pentax Spotmatic ein adaptiertes Superweitwinkel-Flektogon von 20 mm Brennweite.

3 / Fotomagazin, München, Jahrgang 21, 1. februar 1970

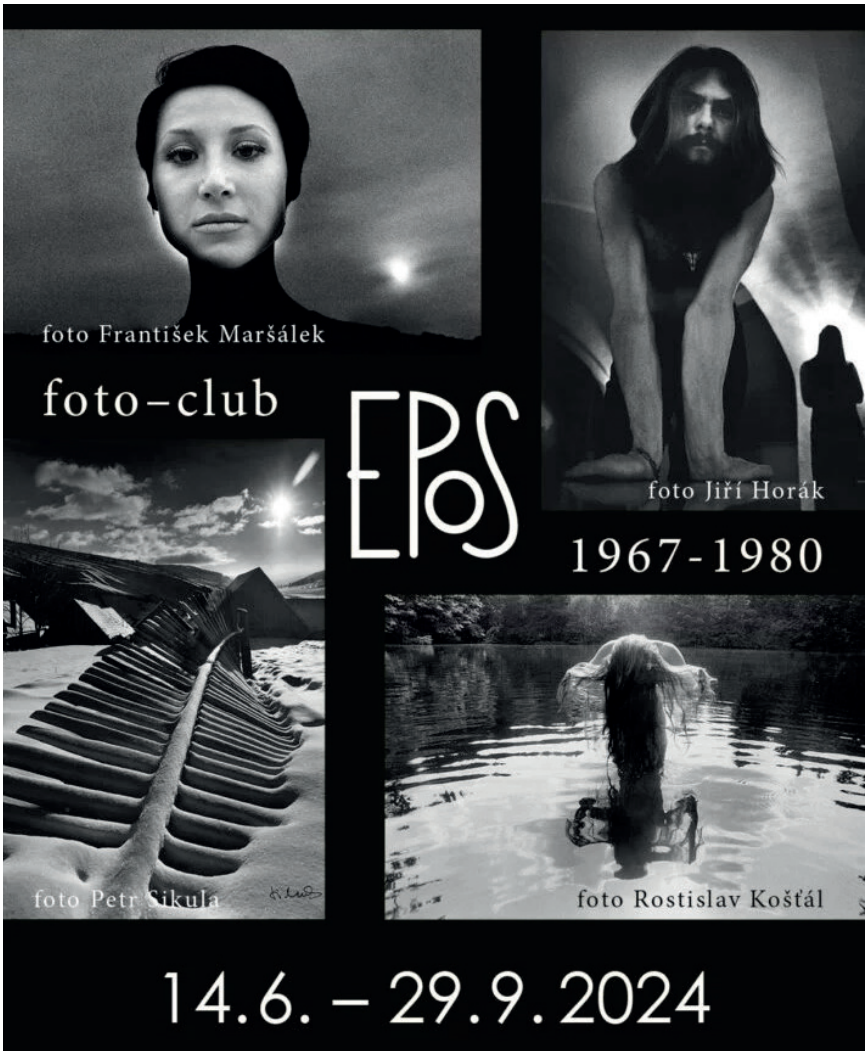

Portrétní tvorba Josefa Hníka vykazuje mnoho společných rysů s tvorbou členů skupiny Epos, mezi něž patří Rostislav Košťál, František Maršálek a Jiří Horák. Tito autoři se zaměřovali na introspektivní portréty, které zachycují nejen fyzickou podobu člověka, ale i jeho vnitřní svět a atmosféru okamžiku.

Společným rysem je mnohovrstevnatost portrétu – snímky nejsou pouhým zachycením modelu, ale často odrážejí i hlubší kontext či příběh dané osoby. Hník, stejně jako členové skupiny Epos, dokáže ve svých portrétech vystihnout zneklidňující atmosféru, určitou melancholii nebo vnitřní napětí ve fotografiích aktu (viz kapitola „akt“).

4 / Rostislav Košťál, V bezpečí (nedatováno)

6/ PLAKÁT, VÝSTAVA SKUPINY EPOS (2024)

5 / ROSTISLAV KOŠŤÁL, (1976, 1977)

Výstavní cesta Josefa Hníka pokračovala nejen na FAMU, ale i po ukončení studia. Jeho díla byla zastoupena v retrospektivních výstavách absolventů FAMU, ve výstavách zaměřených na historické i současné trendy české fotografie a také ve sbírkách školních archivů (viz Seznam výstav).

7 / Josef Hník, bez názvu (nedatováno)

8 / Josef Hník, Židle II (nedatováno)

Fotografický portrét zaujal Josefa Hníka natolik, že mu věnoval svoji diplomovou práci s názvem *Portrét ve fotografii*[1]. V šedesáti stránkovém pojednání se zabýval jak historickými aspekty portrétní fotografie, tak přehledem osobností světové i české portrétní fotografie.

Tento zájem jej provázel posléze i v jeho volné tvorbě, kde se k portrétní fotografii vrátil. V portrétech se soustředil nejen na vizuální zachycení tváře, ale také na hlubší psychologii zobrazovaných osob, což se později stalo jedním z charakteristických rysů jeho fotografického rukopisu.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

"PORTRÉT VE FOTOGRAFII"

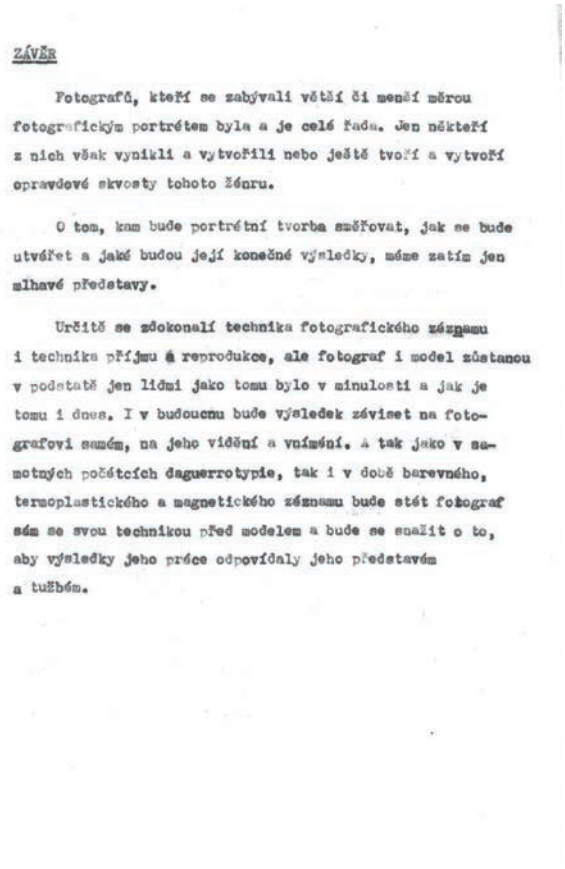
FAMU
3020330000195

Praha, FAMU 1972

Josef HNÍK

AMU RP 19

9 / TITULNÍ STRANA DIPLOMOVÉ PRÁCE (1972)

ZÁVĚR

Fotografů, kteří se zabývali větší či menší měrou fotografickým portrétem byla a je celá řada. Jen někteří z nich však vynikli a vytvořili nebo ještě tvoří a vytvoří opravdové skvosty tohoto žánru.

O tom, kam bude portrétní tvorba směřovat, jak se bude utvářet a jaké budou její konečné výsledky, máme zatím jen mlhavé představy.

Určitě se zdokonalí technika fotografického záznamu i technika příjmu a reprodukce, ale fotograf i model zůstanou v podstatě jen lidmi jako tomu bylo v minulosti a jak je tomu i dnes. I v budoucnu bude výsledek záviset na fotografovi samém, na jeho vidění a vnímání. A tak jako v samotných počátcích daguerrotypie, tak i v době barevného, termoplastického a magnetického záznamu bude stát fotograf sám se svou technikou před modelem a bude se snažit o to, aby výsledky jeho práce odpovídaly jeho představám a tužbám.

10 / ZÁVĚR DIPLOMOVÉ PRÁCE (1972)

1 Hník, Josef. *Portrét ve fotografii,* závěrečná teoretická práce, FAMU, Praha, 1972.

Po úspěšném absolvování studia fotografie v roce 1972 vstoupil Josef Hník do světa profesionální fotografie a zaměřil se zejména na reklamní tvorbu pro přední, převážně československé, společnosti jako Merkuria, Exico, Motokov, Strojexport, Škodaexport, Koospol, polský Pezetel, Centrotex a později i Chemapol a Art centrum. Tyto významné firmy mu umožnily realizovat rozsáhlé projekty zahrnující propagační materiály, kalendáře, výstavní expozice a později i sofistikované audiovizuální programy. Reklamní tvorba Josefa Hníka měla obrovský ohlas a reprezentovala české podniky zahraničního obchodu na mnoha světových výstavách.

Josef Hník se výrazně profiloval také v oblasti módní fotografie, kde využíval jak svou technickou preciznost, tak kreativní přístup k tvorbě. V této oblasti fotografie spolupracoval s dalšími významnými fotografy. Jedním z nich byl Dušan Šimánek (fotografie oblečení, textilu).[1]

V roce 1973 vstoupil Josef Hník do Svazu československých výtvarných umělců, ale kvůli pracovnímu vytížení měl na svou vlastní tvorbu jen omezený čas. Usilovně se věnoval zakázkám Art centra, pro které vytvářel rozsáhlé a náročné audiovizuální programy.

Ve spolupráci se svým bratrem Jaromírem[2] se podílel na vizuální prezentaci českého pavilonu na výstavě Dětský svět v Montrealu v roce 1980 a spolu vytvořili i vizuální koncepci pro kanadský pavilon na výstavě ve Vancouveru v roce 1986.

V roce 1983 založil Hník reklamní agenturu TRIGRAM a o sedm let později reklamní servis pod názvem JOHN 23 s. r. o. Mezi jeho významné klienty patřila například společnost EDIT, vydavatel katalogů firem. Vrcholem jeho profesionální kariéry bylo kompletní zajištění prezentace, fotografických prací a videoprodukce pro prestižní zasedání Mezinárodního měnového fondu v Praze v roce 2000.

Na poměry doby se jméno Josefa Hníka vyskytovalo v tiskovinách poměrně často. Ať se jednalo o volnou tvorbu z dob studií či těsně po ukončení FAMU,[3] tak posléze i fotografie z jeho profesionální reklamní tvorby.[4]

---

1 Táborský, Ondřej a kol., *Spotřební imaginace státního socialismu: reklama v Československu 1948 – 1989*

2 https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/75572/jaromir-hnik

3 Valušková, Milena. *Procházky po výstavách*, *Československá fotografie* 27, 1976, č. 4, s. 164 https://ndk.cz/view/uuid:56374130-c1a0-11e8-b0e0-5ef3fc9bb22f?page=uuid:c4681180-e355-11e8-9984-005056825209.

Birgus, Vladimír. *FAMU v Oberhausenu a Karlových Varech*, *Československá fotografie* 33, 1982, č. 1, s. 20 – 29 https://ndk.cz/view/uuid:2fe24390-b1d8-11e8-99aa-005056827e51?page=uuid:cd5fe2a0-b5c8-11e8-b888-5ef3fc9bb22f.

Birgus, Vladimír. *Fotografie absolventů FAMU,Československá fotografie* 37, 1986, č. 2, s. 68 – 77 https://ndk.cz/view/uuid:a8b71b40-b59f-11e8-b888-5ef3fc9bb22f?page=uuid:5468a180-d250-11e8-9984-005056825209.

4 Birgus, Vladimír. *Prodejní výstava fotografií*, *Fotografie* 24, 1980, č. 3, s. 82 – 83 https://ndk.cz/view/uuid:c8741840-ce2a-11e8-9984-005056825209?page=uuid:f63ffc00-e45d-11e8-9984-005056825209

Hníkova tvorba, přestože byla z větší části vázána na velké komerční zakázky, si udržela umělecký charakter. Jeho reklamní fotografie se objevovaly nejen v katalogových publikacích a firemních tiskovinách, ale také v širším mediálním prostoru,[1] kde byly oceňovány pro svou estetickou hodnotu a precizní provedení.[2]

Výstavka nástěnných kalendářů

JOSEF POLÁČEK

1

2

1.—2. Detaily z kalendáře organizace zahraničního obchodu Merkuria, který získal Hlavní cenu pro rok 1976 v soutěži o nejlepší kalendář československého zahraničního obchodu. Na jeho přípravě spolupracovali: Josef Hník — fotografie, František Vlach — grafika, inž. Jiří Mikeš — námět.

Z iniciativy ZO SSM agentury Rapid a ve spolupráci s propagační komisí Československé obchodní komory byla uspořádána v první polovině března t. r. ve výstavní síni Rapidu výstavka nástěnných kalendářů československého zahraničního obchodu a cestovního ruchu. Jejím smyslem bylo nejen ukázat, posoudit a vyhodnotit celkovou kalendářovou tvorbu naší zahraničně-obchodní propagace na rok 1976, ale především hlouběji, kriticky se zamyslet jak dále usměrňovat a naplňovat vývoj tohoto bezesporu zajímavého propagačního a reprezentačního prostředku.

Početná návštěva výstavky i diskuse na semináři ukázaly, že tvorba nástěnných kalendářů leží jejich tvůrcům na srdci. Právem — vždyť jde o poměrně velmi nákladnou záležitost, která navíc zabírá mnoho času, námahy v přípravných pracech a cenné, nedostatkové kapacity polygrafického průmyslu.

Naše nástěnné kalendáře jsou posílány každoročně do celého světa. Pokud plní správně svou funkci, tj. visí celý rok na vhodném místě a jsou prakticky denně používány, sledovány lidmi podle stanoveného záměru a — samozřejmě, pokud jsou především obsahově a výtvarně vhodné a přitažlivé, pak představují či mohou představovat pro mnohé snad stále nedoceněnou možnost propagační účinnosti. Jsou nebo by měly být jedním z výhodných nositelů vytváření image podniku, ochranné známky a značky a přitom i nositeli nenásilné socialistické státní propagace.

Výstavka chtěla připomenout i mimořádnou odpovědnost především vydavatelů kalendářů za účelné vynakládání finančních prostředků a správné naplňování celospolečenských zájmů. Samozřejmě, též jejich uměleckých tvůrců, kteří by však měli od svých objednatelů dostat zcela jasné, konkrétní, zásadní, rámcové myšlenky, záměry, požadavky co říci (ukázat), komu to říci. Jak to říci, je pak tou náročnou záležitostí tvůrčího propagačního zpracování.

Ukazuje se palčivá potřeba přicházet s novými, neomšelými nápady. Mnoho kalendářů je stále poplatno starým, vyježdě ným kolejím, konfekčnímu pojetí. Tím dochází i k tomu, že více kalendářů má podobný či stejný námět.

Četné podniky vydávají své kalendáře podle dlouhodobější, tří až pětileté koncepce. Při jejím vytváření musí propagační pracovníci brát ohled na celou řadu větších i zdánlivě drobných okolností, které jejich rozhodování ovlivňují — od zjištěných zvyklostí a odlišností v jednotlivých teritoriích až po rozměry kalendáře z hlediska poštovních sazeb. Neméně důležitou — ba základní — je otázka dokonalého adresáře — správného rozsevu a správného výběru příjemců. Také v oblasti kalendářů se projevuje nedostatek propagačního průzkumu. Jaký je většinou obsah našich kalendářů pro zahraničí? Téměř dvě třetiny kalendářů propagují naše přírodní krásy a zajímavosti. Asi u čtvrtiny kalendářů nacházíme architekturu či umění vůbec. Přibližně 20 % kalendářů je převážně komoditních — eventuálně s pokusem výrobek různým způsobem zatraktivnit.

Kolem nástěnných kalendářů se pochopitelně — a právem — vyskytuje řada názorů, otázek. Např. zda má ten který podnik nástěnný kalendář vůbec vydávat a jestliže ano, zda musí mít dvanáct listů či stačí šest či čtyři či jen jeden list. Jakou úlohu by měl v kalendáři hrát či nehrát výrobek, který podnik vyváží. Má-li původně hlavní část kalendáře, tj. kalendárium, stále ještě význam, či může-li již jen nenápadně, spíše symbolicky doplňovat obrazovou část. Jak přeje současná architektura kalendářů, dílen, jednacích místností, bytů našemu přání, aby byl kalendář vyvěšován na nejvhodnějším a nejnápadnějším místě? Je kalendář propagační prostředek či propagační předmět nebo dárkový předmět. O těchto a dalších otázkách se bude jistě dále diskutovat. Ať již se názory vytříbí jakkoliv, vždy bude důležité

19

11 / Josef Hník, kalendář organizace Merkuria (1979)

1 Prodejní fotografická výstava a problémy související, DM, *Československá fotografie* 30, 1979, č. 7, s. 308 https://ndk.cz/view/uuid:69c8e7e0-bcef-11e8-9984-005056825209?page=uuid:8af46990-d378-11e8-9480-5ef3fc9ae867.
Vojtěchovský, Miroslav. *Česká barevná fotografie na Interkameře, Československá fotografie* 38, 1987, č. 3, s. 125 https://ndk.cz/view/uuid:a5d19fd0-b5a5-11e8-98a3-5ef3fc9bb22f?page=uuid:a9bfe5b0-d25c-11e8-9984-005056825209

2 *Sympozium '86: Grafický design ve službách společnosti a pokroku.* Brno, Moravská galerie, 1986. *Bibliografický katalog ČSSR.* Praha: Panorama, 1972 – 1989. ISSN 0323-1712.

„V roce 2000, když skončil Měnový fond, tak jsem řekl: ‚Už to nikdy nechci dělat‘.
No a od roku 2000 jsem vlastně začal ZNOVU fotografovat.
A začal jsem hned velkým formátem.
Začal jsem dělat zátiší a posléze černobílé portréty.“[1]

Josef Hník se od roku 2001 věnuje pouze volné tvorbě a pro své umělecké vyjádření používá starou fotografickou techniku. Námětem této jeho tvorby jsou stylizovaná zátiší a portréty. Při realizaci záběrů záměrně používá nízkou světelnou intenzitu a expoziční doby se tak pohybují od dvaceti minut až do cca dvaceti hodin. Výsledný fotografický obraz vzniká formou kontaktního otisku.

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

1. JOSEF HNÍK: ZÁTIŠÍ (1978 — KONTAKTNÍ KOPIE)

12 / Josef Hník, Zátiší (1978 – kontaktní kopie)

Tvůrčí postupy

Tvůrčí postupy

„Inspirují mne rozmanitosti tvarů, přírodniny a kouzlo světla.“

„Většinou si představím hotovou fotografii, zátiší, a v hlavě hledám z dostupných rekvizit některé pro možné použití. Někdy postavím na plochu nějaký předmět, doplňuji jej a hledám k němu další. Někdy vybírám předměty a tvary po prvním nasvícení zátiší. Hodně používám stará zašlá zrcadla, která ve výsledku dodávají fotografii neobjevené kouzlo.“[1]

Školní práce, dokumentární soubory ale i raná portrétní tvorba Josefa Hníka vznikaly převážně na kinofilmový materiál, který v dané době představoval základní technické médium pro fotografickou tvorbu. Právě z tohoto důvodu nesou první tři tematické oddíly této práce souhrnný název Kinofilm, čímž je poukázáno nejen na technickou stránku autorových počátků, ale i na dobový kontext jeho rané tvorby.

Od roku 2000 se Josef Hník již soustředí na tvorbu rozmanitých fotografických cyklů, které realizuje výhradně pomocí velkoformátových kamer s rozměry 18 × 24, 24 × 30 a 30 × 40 cm. Tyto fotografie pořizuje přímým kontaktem negativu s barytovým fotografickým papírem, čímž dosahuje jedinečné kvality obrazu. Celý proces, od negativního po pozitivní, přizpůsobuje postupům Josefa Sudka, což se odráží v charakteristickém „rukopisu“ jeho děl. Jeho fotografie se vyznačují tajuplnou atmosférou a jemnými odstíny šedi.

Použití starých dřevěných velkoformátových kamer poskytuje Hníkovi precizní kontrolu nad kompozicí a umístěním objektů, přičemž velká matnice umožňuje absolutní přesnost při vytváření snímků. Tento způsob práce jej natolik zaujal, že se stal jeho dominantním přístupem k fotografii. Kombinace minimální intenzity světla, vysokého zaclonění a velké hloubky ostrosti vede často k hodinovým expozičním časům. Tento náročný postup mu však umožňuje získat negativy, jejichž kvalitu dále umocňuje použitím pyrokatechinové vývojky, jejíž recepturu získal od samotného Josefa Sudka.

Hník tvoří své velkoformátové fotografie vždy v tematických cyklech, z nichž každý představuje samostatnou kapitolu jeho práce. Mezi nejvýznamnější cykly patří *Blízké předměty, Trochu jiná fauna, Skleněná tajemství, Peří* a *Tváře.* Každý z těchto souborů je výsledkem náročné, ale zároveň hluboce uspokojující práce, která pro Josefa Hníka představuje vrchol jeho autorské tvorby.

„Nemohu říci, jaká fotografie je pro mne nejdůležitější, ale cením si těch, ve kterých je cítit jisté tajemství. Nikdy jsem o ‚svém‘ stylu neuvažoval. Jsem rád, když mezi spoustou snímků, které se všude objevují, lidé, kteří již některé moje fotografie viděli, poznají, že se jedná o moji práci.“

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

„Vývoj fotografie nemám možnost dost dobře posoudit, protože fotografické časopisy ani fotografy/fotografie na internetu nesleduji a na vernisáže nechodím. Cítím ale z toho mála, se kterým se střetávám, že klasickou černobílou velkoformátovou fotografií a zátiším se zabývá mizivě málo lidí. Někteří se pouštějí do tvorby konceptuálních cyklů, které mi mimo jiné vadí v tom, že jedna samotná fotografie z těchto cyklů většinou nemá naději upoutat. O takových cyklech sice fotografové i kurátoři často zasvěceně hovoří, já ale přesto zastávám názor, že jedna samostatná dobrá fotografie, která dokáže oslovit na první pohled, je lepší než rozbředlé konceptuální umění.“[1]

Postupem času Josef Hník začal využívat i digitální fotoaparáty, přičemž k této technologii přistupuje s obvyklou pečlivostí a promyšleností, která je pro jeho práci tak typická. Digitální techniku integruje do svého tvůrčího procesu „po svém“, tedy především s důrazem na detail, kompozici a kvalitu výsledného obrazu.

„Přechod z analogu na digitál je věc zcela logická a je to tak asi v pořádku. Fotografové, a jsou jimi teď všichni, kteří vlastní chytrý telefon nebo digitální fotografický aparát, zapomínají na jednu důležitou věc – že fotografie nemá být jen záznamem okamžitě viděného a pro ně nutností to zvěčnit, ale má vést i k hlubšímu přemýšlení, zastavení se, a umění s pokorou počkat na příhodné světlo. Výsledkem je, že denně vznikají miliony fotografií, z nichž jen malá část vůbec za něco stojí.“[2]

13 / POHLED DO ATELIÉRU JOSEFA HNÍKA (2016)

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2023.
2 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

Kinofilm — Akty

Kinofilm — Akty

V letech 1971 – 1972 se Josef Hník intenzivně věnoval tvorbě aktů, přičemž jeho práce vynikala zejména v černobílé podobě.

Snímky byly pořízeny na klasický černobílý materiál, což mu umožnilo zachytit jemné nuance světla a stínu, které dodávaly jeho dílům jedinečnou hloubku a estetickou čistotu. Tato tvorba představovala důležitou etapu v jeho uměleckém vývoji, v době kdy se soustředil na prozkoumávání lidské formy a intimity prostřednictvím klasických fotografických technik.

Éterické dívčí akty Josefa Hníka často vybízejí ke srovnání s tvorbou Tarase Kuščinského, fotografa aktů, jehož práce se vyznačovala jemnou smyslností a velkou výtvarnou stylizací. Přesto se domnívám, že Hníkova tvorba, v oblasti aktu, má výrazně bližší vizuální a výrazové paralely s dílem Rostislava Košťála. Oba autoři se nesoustředí pouze na estetickou stránku těla, ale využívají akt jako prostředek k akcentování křehkosti, vnitřního napětí či osobní symboliky.

14 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

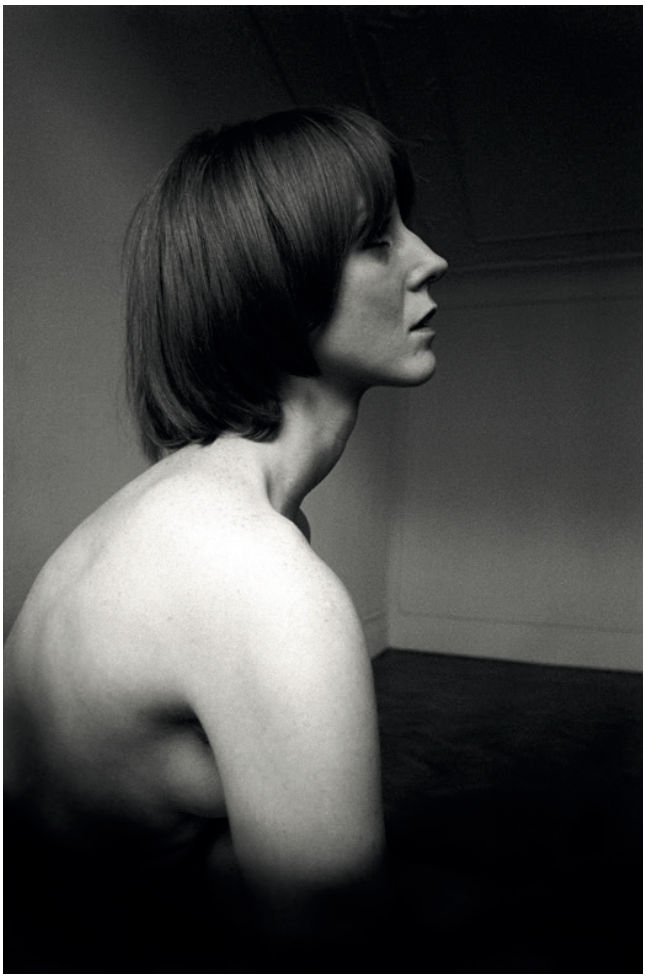
15 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

16 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

17 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

18 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

19 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

20 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971 – 1972)

Rostislav Košťál, člen skupiny Epos, ve své knize *… mimo prkna, která znamenají svět*[1] uvádí následující myšlenky.

„Nahé tělo patřilo k hlavním motivům tzv. nové vlny československé inscenované fotografie, která právě v 70. letech kulminovala.

Nahé ženské a někdy i mužské postavy se objevovaly v exaltovaných výjevech členů brněnské skupiny Epos Rostislava Košťála, Františka Maršálka nebo Jiřího Horáka, ovlivněných zejména hnutím hippies, literárním a výtvarným symbolismem a ozvěnami surrealismu a existencialismu, stejně jako soudobými filmy s výraznými obrazovými symboly (např. Ovoce stromů rajských jíme od Věry Chytilové, Valerie a týden divů od Jaromila Jireše aj.), absurdním divadlem nebo módními fotografiemi Williama Kleina, Helmuta Newtona, Jeanloupa Sieffa či Davida Baileyho.

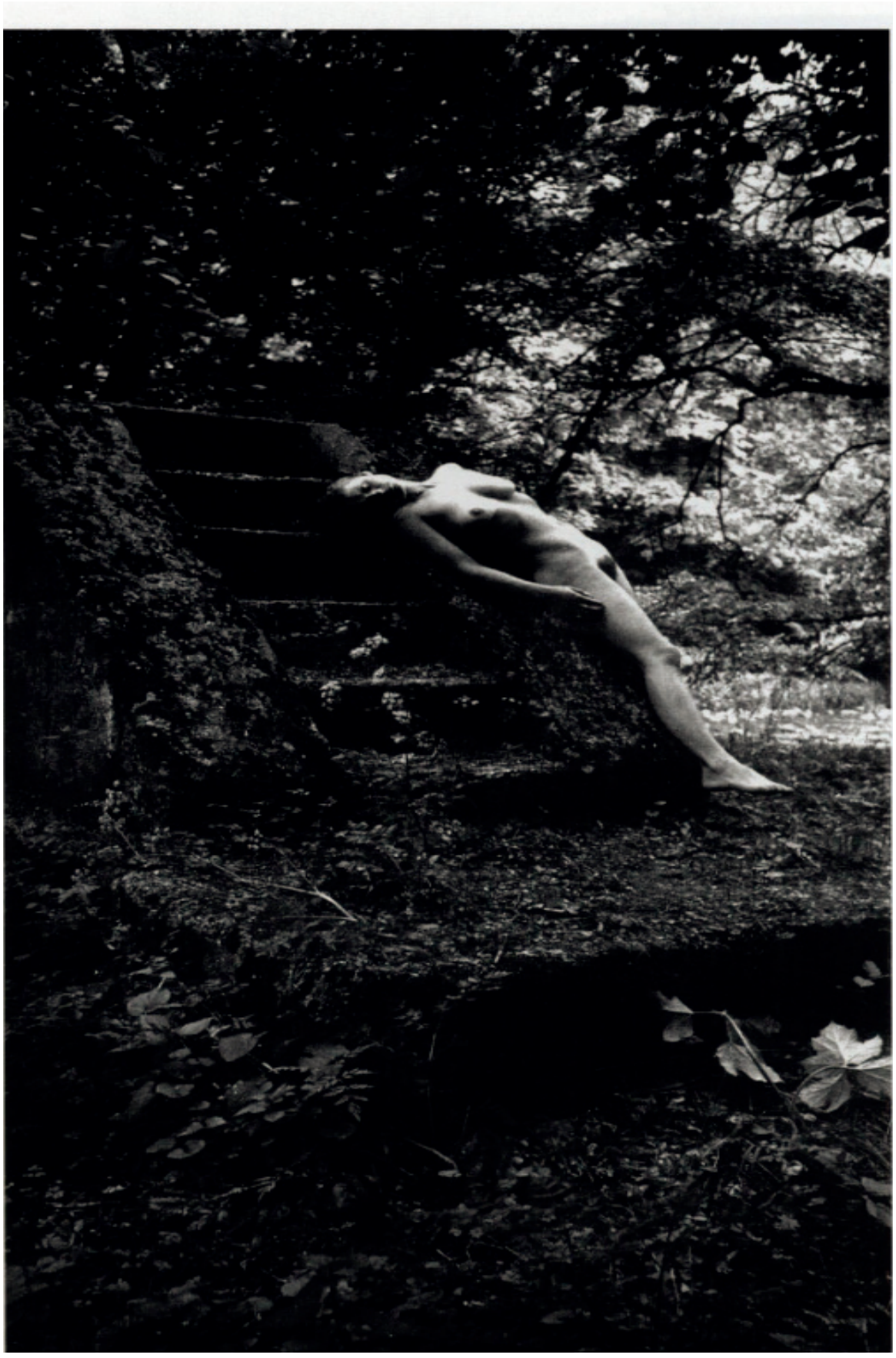
Ve fotografiích nezřídka groteskních či absurdních, vždy však šokujících figurálních výjevů v interiérech i romantických exteriérech šlo nezřídka o vizuální metaforické vyjádření generačních i osobních pocitů, jak to vyjádřil například František Maršálek: ‚Dobře vím, že mnoho mých fotografií je na hranicích přirozeného a chtěného. Někdy je na nich více toho chtěného, ovšem jen v zájmu vyjádření takových pocitů jako je civilizace, děs, nerozhodnost, osamocení, atd., na kterých také obvykle toho chtěného bývá nejvíce.“[2]

21 / Rostislav Košťál, bez názvu (1974)

1 Košťál, Rostislav. *Rostislav Košťál: … mimo prkna, která znamenají svět*. Brno: MiTTaG, 2000. s. 20

2 Birgus, Vladimír a Mlčoch, Jan. *Akt v české fotografii.* Praha: KANT, 2000. s. 24

22 / Rostislav Košťál, bez názvu (1974)

Kinofilm — Příroda

Kinofilm — Příroda

Během svého studia na FAMU se Josef Hník věnoval také fotografii přírody, která mu poskytovala prostor k estetickému zkoumání a objevování.

Nešlo přitom jen o povinná školní cvičení, jež jej vedla do tichých a půvabných lesů, ale též o jeho vlastní touhu zachytit melancholickou krásu přírodního světa. Tyto snímky odrážely nejen technickou zdatnost, ale také citlivý přístup k motivům, které v sobě spojovaly harmonii, klid a zamyšlení nad pomíjivostí okamžiku. Tato etapa byla důležitou součástí jeho fotografického rozvoje, který formoval jeho cit pro detail a kompozici.

23 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

24 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

25 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

26 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

27 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

28 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

29 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968 – 1972)

Josef Hník se ve svých rozhovorech velmi otevřeně hlásí k inspiraci českým fotografem Josefem Sudkem. Sudek pro něj představuje nejen velký vzor v tematickém zaměření, ale především ve způsobu, jakým nahlížel na fotografovaný objekt a pracoval se světlem. Tajuplná atmosféra Sudkových snímků přírody, jeho charakteristická práce s mlžnými obrysy a jemným světlem se objevuje i v mnoha Hníkových fotografiích.

Hník se snaží osvojit si Sudkovu vizuální estetiku, což se projevuje především v jeho snímcích lesních scenérií a přírody. Zachycuje zasněná zákoutí, plná měkkých a neostrých tvarů, do nichž pronikají sluneční paprsky, a vytváří tak kompozice s výrazným hlubokým pohledem a atmosférou tajemství. Podobně jako Sudek, i Hník později pracuje s velkoformátovou kamerou, která mu umožňuje dosáhnout specifické optické hloubky i detailu. Kontaktní zpracování pozitivního obrazu pak jen umocňuje výsledný efekt a přibližuje jeho tvorbu rukopisu Josefa Sudka.

Pro názorné srovnání toho, jak blízko se Hník svými snímky k Sudkovi přiblížil, jsou uvedeny fotografie Josefa Sudka z knihy *Josef Sudek*[1] od Anny Fárové.

1 Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek.* Vyd. 1. Praha: Torst, 1995.

30 / Josef Sudek, Pražské zahrady (1950 – 1954)

31 / Josef Sudek, Procházka po mionší (1952 – 1970)

Kinofilm — New York

Kinofilm — New York

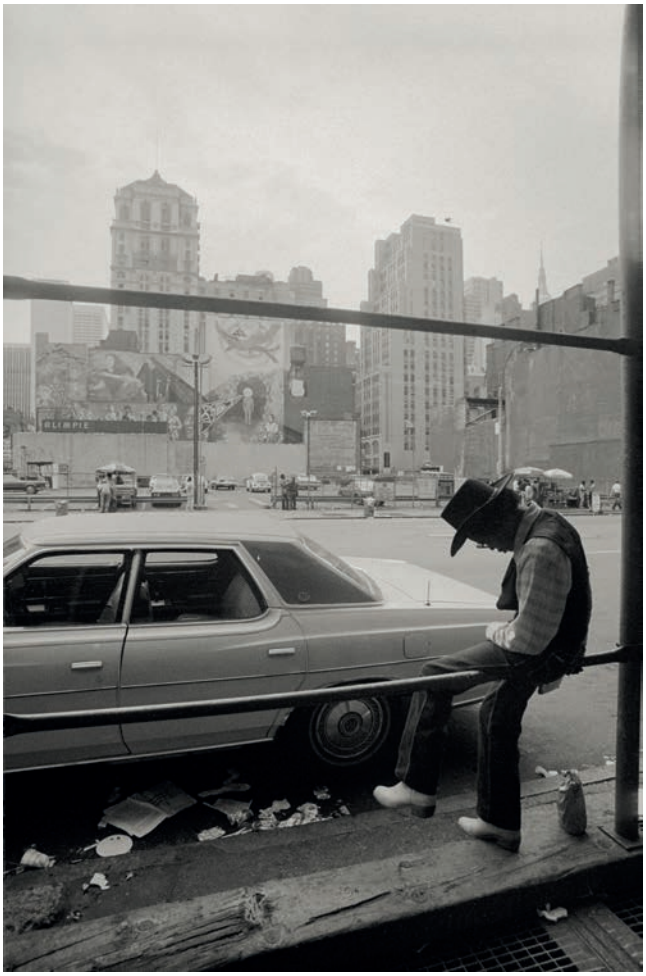
Josef Hník během své profesionální dráhy rozšířil svou činnost i za hranice Československa. Jeho mezinárodní působení zahrnovalo spolupráci s UNESCO, pro které pracoval například v Albánii, Chorvatsku a Srbsku. Navštívil Spojené státy americké, Kanadu a procestoval téměř celou Evropu. Cesty jej zavedly i do Afriky, konkrétně do Tanzanie a Zanzibaru. Tyto cesty mu poskytly příležitost zachytit kulturní bohatství, rozmanité krajiny a zejména unikátní atmosféru různých koutů světa, čímž výrazně obohatil své fotografické portfolio.

32 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)

33 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)

34 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)

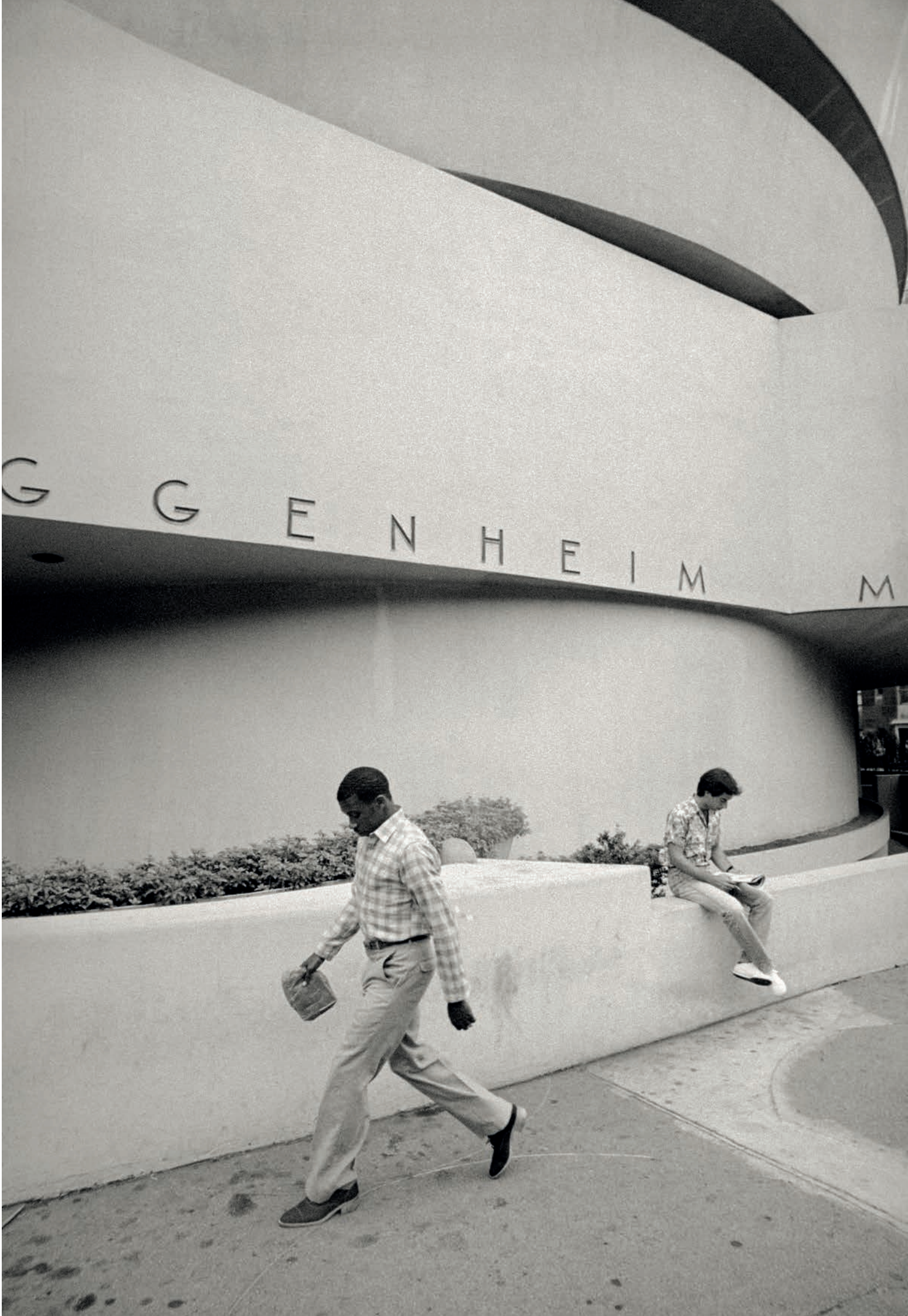
35 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)

36 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)

37 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)

G GENHEIM M

Na základě snímků Josefa Hníka z prostředí New Yorku se nabízí porovnání se zakládajícím fotografem světové agentury Magnum Henri Cartier-Bressonem. A to zejména díky dvěma aspektům Hníkova díla: v pečlivě promyšlených kompozicích a v mnohovrstevnatých snímcích, které zachycují děj ve více rovinách.

Fotografie Josefa Hníka z městského prostředí vykazují podobné vizuální a kompoziční principy jako Cartier-Bressonovy snímky. Cartier-Bresson byl známý svou precizní kompozicí, často využívající úhlopříčné členění obrazu, ostré hrany budov a ubíhající linie, které vedou divákovo oko do hloubky snímku. Stejně tak Josef Hník využívá ubíhajících přímek, prvků v popředí, ať už se jedná o lidské postavy nebo statické objekty, které dodávají jeho fotografiím prostorovou dynamiku a vizuální vrstvení.

Hníkova tvorba tak zapadá do tradice vizuálního vyprávění, které kombinuje estetickou dokonalost s hlubším obsahem. Stejně jako Cartier-Bresson dokázal zachytit rozhodující okamžik, kdy se všechny kompoziční a dějové prvky spojí do harmonického celku, i Hník ve svých snímcích z velkoměstského prostředí propojuje kompoziční preciznost s narativní hloubkou. Pro názorné porovnání je zde uvedeno několik snímků Henri Cartier-Bressona z publikace Anny Fárové *Henri Cartier-Bresson, Fotografie*[1], které ilustrují tuto podobnost přístupů.

„Cartier-Bresson má svůj výraz, své vlastní vyjadřovací prostředky. Jeho snímky se nás dotýkají jednak svým významem, jednak působí na naše estetické cítění svými výtvarnými hodnotami. Podmaňují nás nejen svými krásnými nuancovanými šeděmi, ale i svou dokonalou komposicí, o které nám říká toto: ‚Aby námět měl dosah v celé své intensitě, musíme pevně stanovit vztahy tvarů. Musíme umístit aparát v prostoru ve vztahu k objektu a tady už začíná velká oblast komposice. Pro mne je fotografie poznáním rytmu povrchů, čar a valérů skutečnosti. Oko si vyřízne námět a aparát pak jen vykoná svůj úkol, to znamená, že vtiskne na film rozhodnutí oka. Na snímek se díváme jako na celek, najednou, jako na obraz; komposice je simultánním spojením, organickým seřazením optických prvků.‘ “[2]

---

1 Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson / Fotografie.* 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. s. 22.

2 Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson / Fotografie.* 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. s. 22.

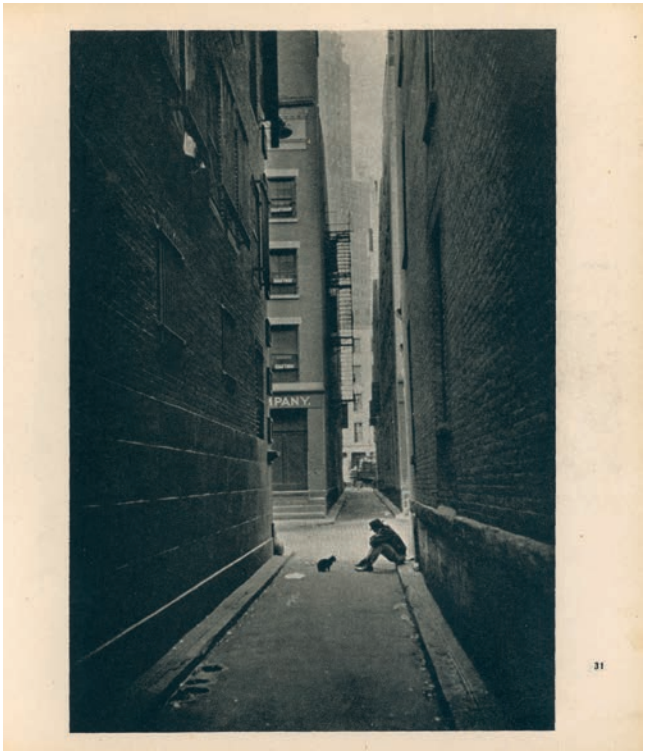
38 / O přestávce představení, H. Cartier-Bresson (1955)

39 / New-York, Velikonoční neděle v Haarlemu, H. Cartier-Bresson (1947)

40 / Peking, Eunuch císařského dvora poslední dynastie, H. Cartier-Bresson (1949)

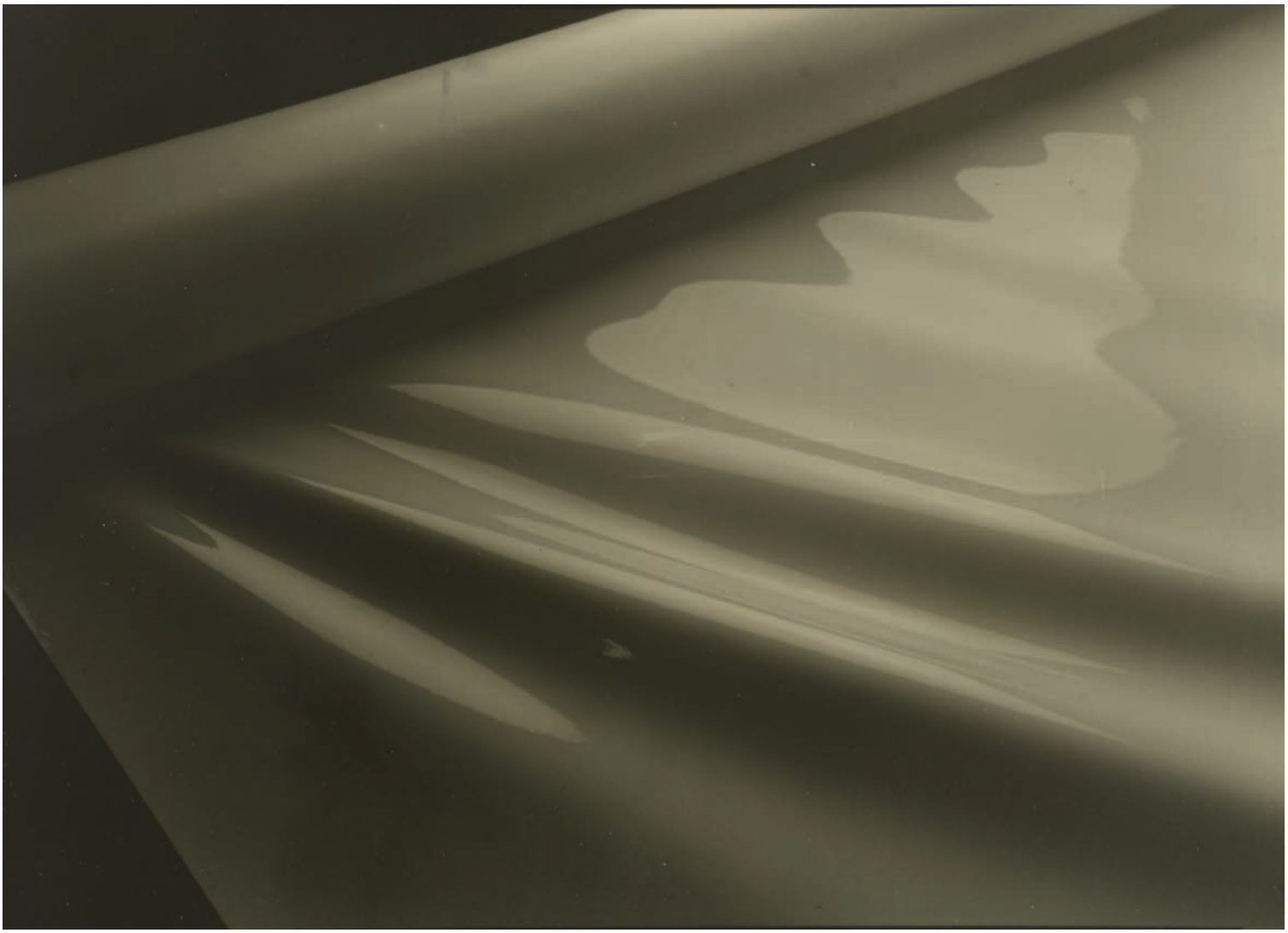
41 / New-York, Samota velkoměsta, H. Cartier-Bresson (1947)

Velkoformát — Zátiší

Velkoformát — Zátiší

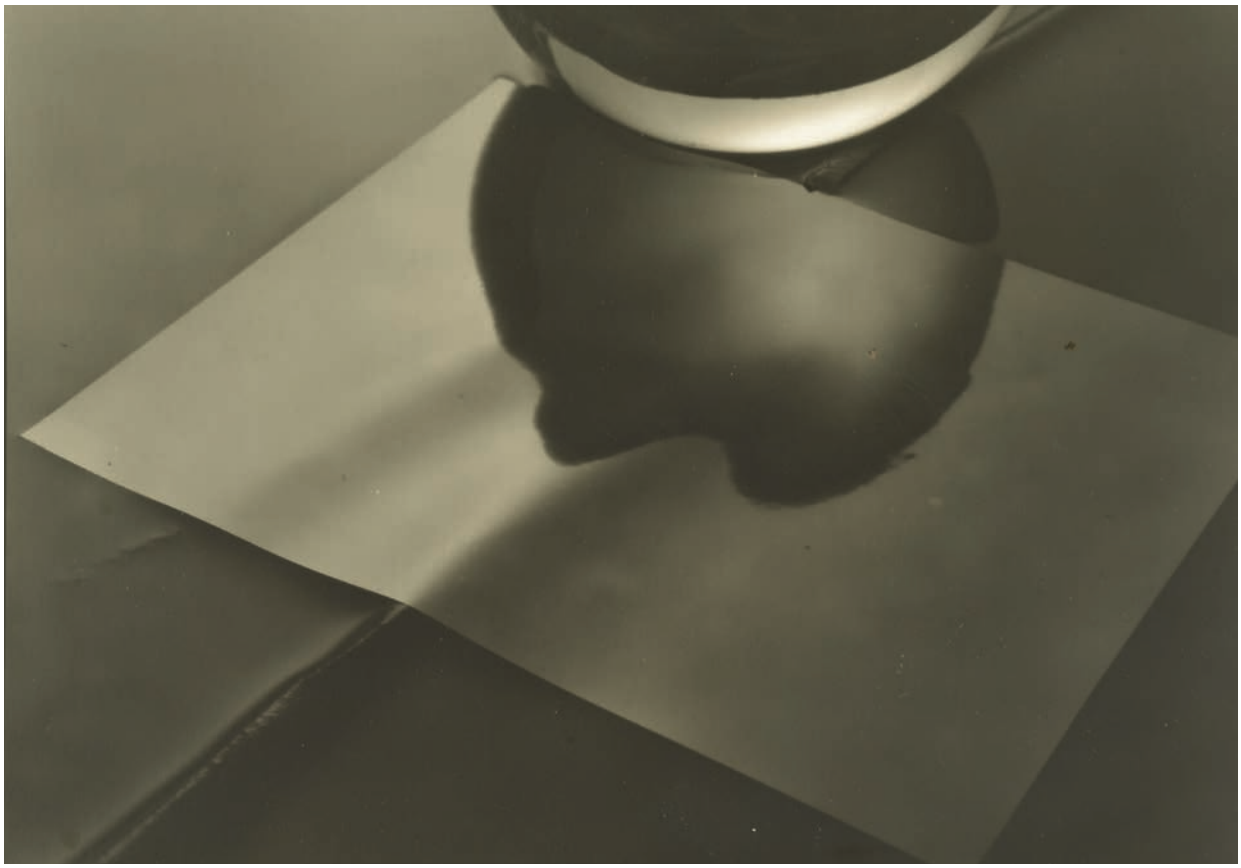
„Po krátkém čase stráveném na FAMU jsem pochopil, že Sudkovy fotografie jsou mimo jiné výjimečné i svou kompozicí, čehož je možné dosáhnout jen prací s velkým formátem, který vám umožní komponovat zcela přesně.“[1]

Josef Hník se ve svých fotografiích vědomě přiklání jak k dílům jeho současníků, tak i k pracem fotografů starší generace. V zátiších tedy můžeme najít prvky obdobné tvorbě Josefa Sudka a Jana Svobody.

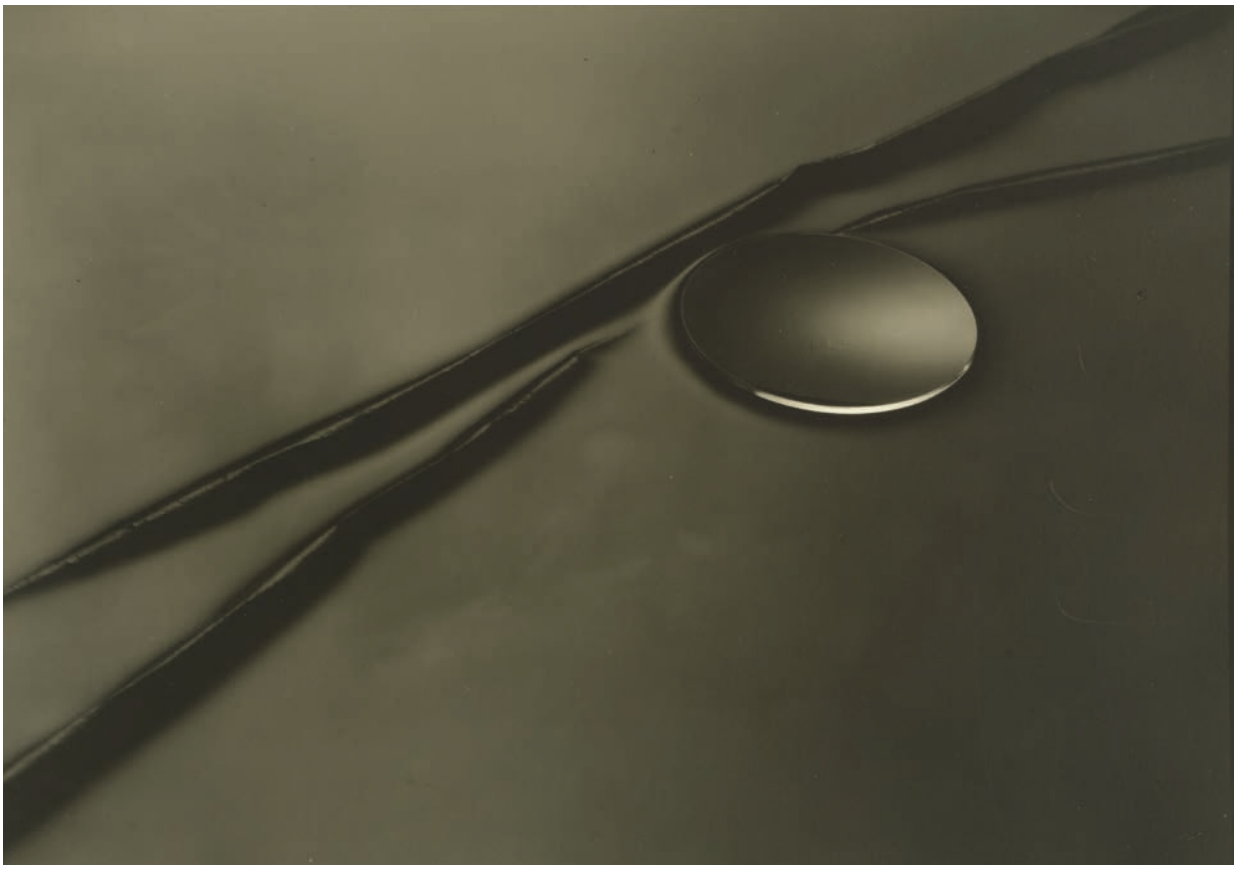

42 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000 – 2024)

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

43 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000 – 2024)
44 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000 – 2024)

45 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000 – 2024)

46 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Zátiší, bez názvu (2000 – 2024)

„ ‚Nenávidím fotografii,' říká Svoboda — už proto, že podle jeho názoru existuje jen velmi málo fotografů, jejichž dílo by odráželo hodnotu, která obstojí v zápase s časem. Co nenese ‚punc věčnosti' nestojí mu za pozornost. S určitou nadsázkou lze tvrdit, že Svoboda uznává fotografa jediného — Josefa Sudka, jehož dílo se mu stalo životní láskou. Patří k jeho důvěrným znalcům a vykladačům. Přestože lze hledat řadu paralel mezi jejich tvorbou, Sudkova a Svobodova cesta není totožná, ale právě proto je Svoboda zcela oprávněně pokládán za pokračovatele Sudkovy tradice." [1]

„Vztah obou fotografů nespočívá v tom, že staví před objektivy své kamery obdobné předměty, ale v tom, že dokáží tyto předměty přimět, aby hovořily jejich řečí, vyjevily autorovo niterné poselství. Rozdíl mezi jejich fotografiemi je dán také generační dimenzí a časovou vzdáleností mezi oběma autory. Vždyť dobový kontext, za něhož Sudek vstupoval na fotografickou scénu, byl zcela odlišný od situace přelomu 50. a 60. let, kdy začínal tvořit Svoboda a kdy úkolem naší fotografie bylo překlenout desetiletí stagnace, navázat na progresívní linii meziválečné tvorby a zapojit fotografii do soudobého aktuálního výtvarného dění. Přestože od druhé poloviny 50. let Svoboda fotografuje paralelně se Sudkem, Sudkovo dílo je už víceméně konstituováno a má v rámci československé fotografie solitérní postavení.

Rozdíl mezi Sudkovými a Svobodovými fotografiemi je však dán i rozdílem povah. Tam, kde je Sudek otevřený, přístupný vjemům, bývá Svoboda zdrženlivý, analyzující. Svou lyričnost oproti Sudkovi obvykle tají, více naznačuje než přiznává. Svět pozoruje spíše prizmatem nedůvěry, obavy, pramenící z přílišné zranitelnosti. Svoboda je méně závislý ve svých fotografiích na zobrazované skutečnosti." [2]

Josef Hník je oddán fotografii, což se odráží i v jeho zátiších, která jsou plná lyriky, světla a tajemství. Podobně jako u Josefa Sudka a Jana Svobody v jeho tvorbě dominují obyčejné předměty, jež získávají nový význam skrze kompozici a citlivou práci se světlem.

Hníkova zátiší často obsahují vrásčité ovoce, mořské lastury, smotané svitky filmů či spadané listí – všechny tyto prvky se stávají součástí jazyka, který oživuje zdánlivě prosté objekty a propůjčuje jim symboliku.

Na rozdíl od Jana Svobody, jehož zátiší se vyznačují silnými kontrasty v materiálech a světelných poměrech, Hník komponuje své snímky s velmi pečlivou důsledností a vrstvením mnoha objektů. Klíčovou roli zde hraje světlo, které nejen že modeluje tvar, ale také směřuje pohled diváka a určuje atmosféru celého obrazu. Oba autoři ale společně sdílejí schopnost transformovat každodenní realitu do vizuálního příběhu, který diváka oslovuje.

---

1 Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991.

2 Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991.

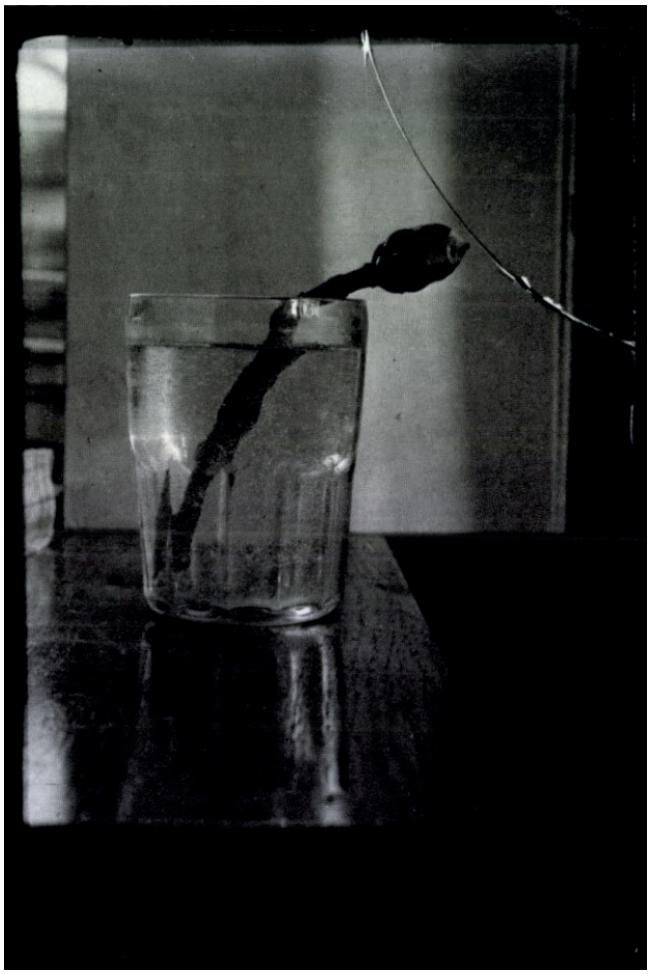
47 / Jan Svoboda, Pepř a sůl (1971)

48 / Jan Svoboda, Podzim (1980)

49 / Jan Svoboda, Přeobraz V (1971)

50 / Jan Svoboda, Poupě kaštanu (1958)

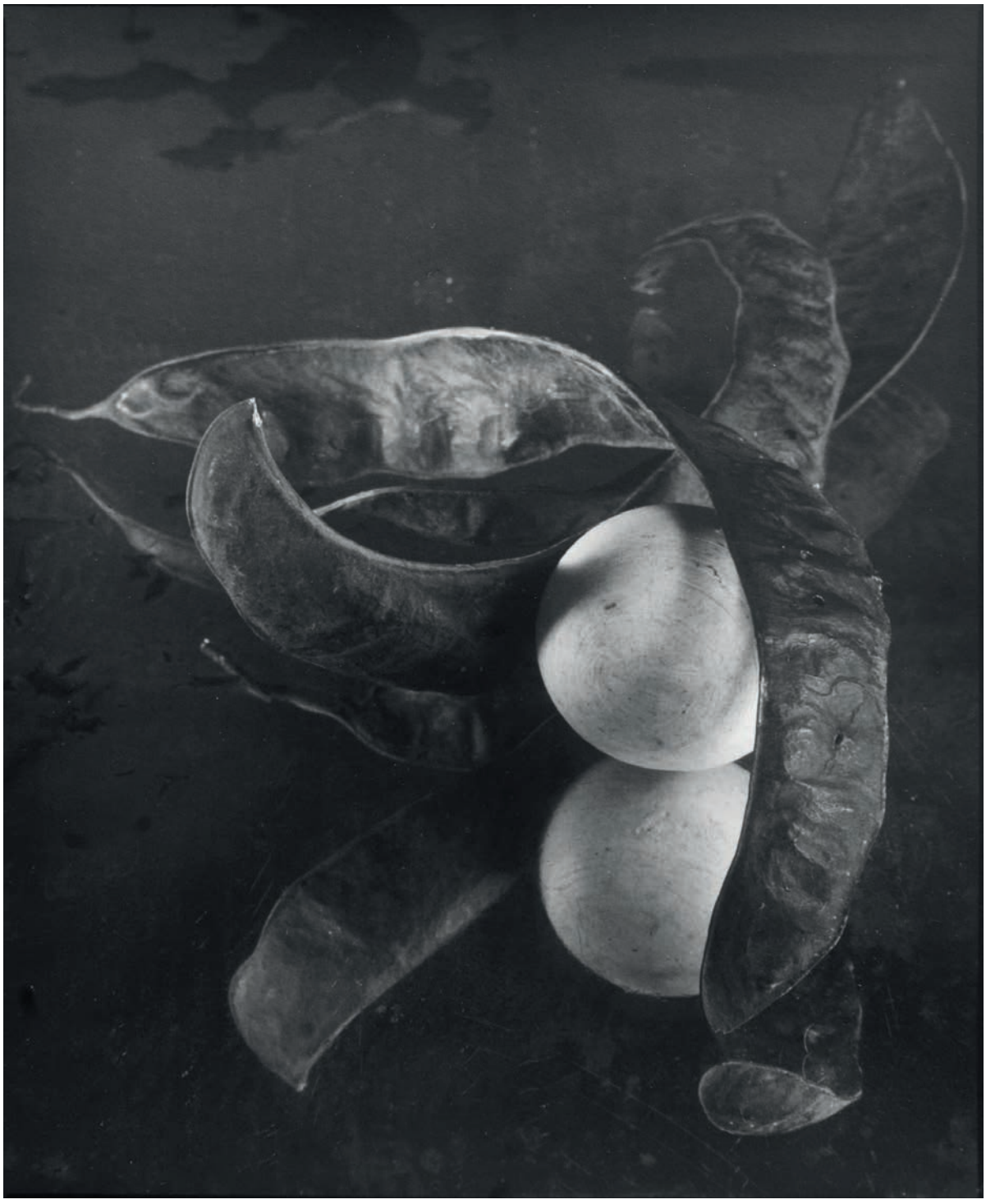
Velkoformát — Blízké předměty

Velkoformát — Blízké předměty

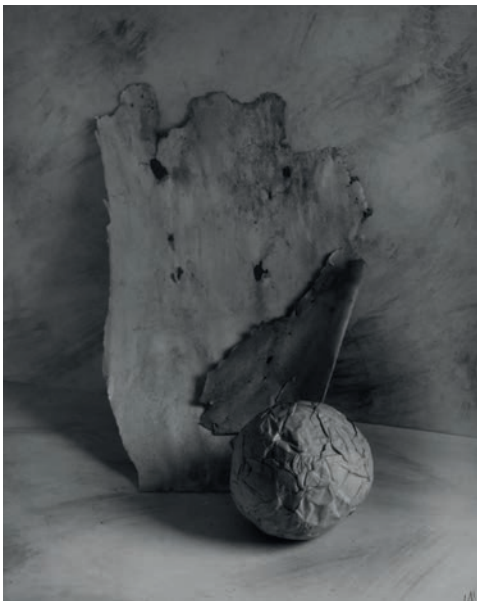
„Cyklus Blízké předměty tvoří fotografie různých předmětů, které jsou pro mne z nějakého důvodu zajímavé.“ [1]

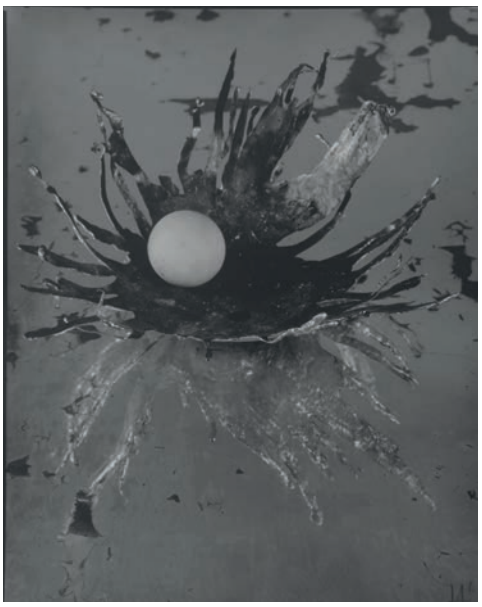
Cyklus Blízké předměty stylově i obsahově navazuje na „Zátiší“ a sudkovsko svobodovskou linii tvorby. V některých snímcích se přibližuje až k sochařskému a malířskému rukopisu, když fotografuje objem listu papíru nebo zapojuje prvky s nanášenou barvou.

51 / Josef Hník, cyklus Blízké předměty, bez názvu (2000 – 2024)

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

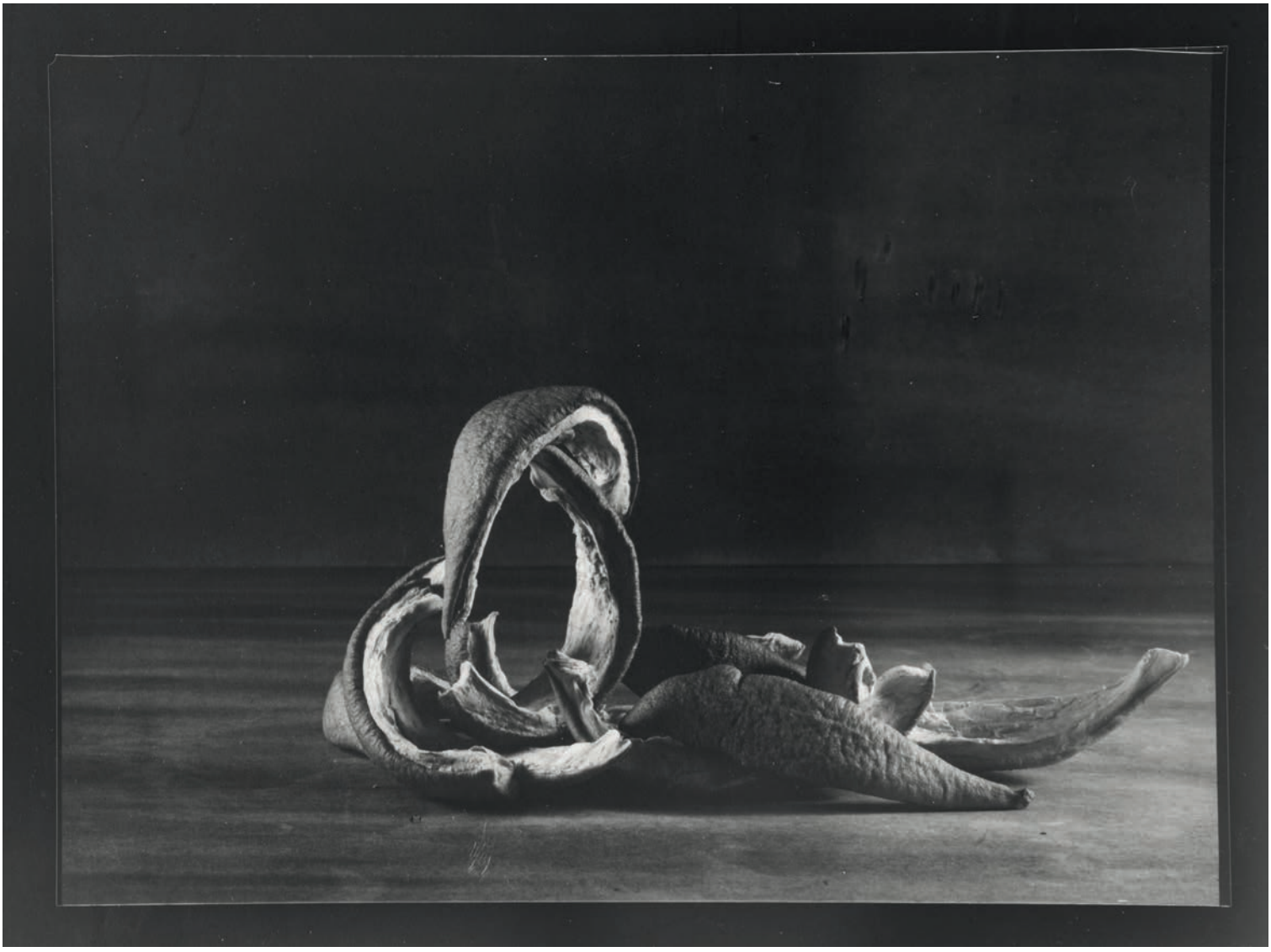

52 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Blízké předměty, bez názvu (2000 – 2024)

53 / Josef Hník, cyklus Blízké předměty, bez názvu (2000 – 2024)

Velkoformát — Trochu jiná fauna

Velkoformát — Trochu jiná fauna

„Cyklus Trochu jiná fauna sestává většinou ze zátiší mrtvých usušených ptáků, žab a jiných, které pro práci nacházím a podle potřeby suším.“[1]

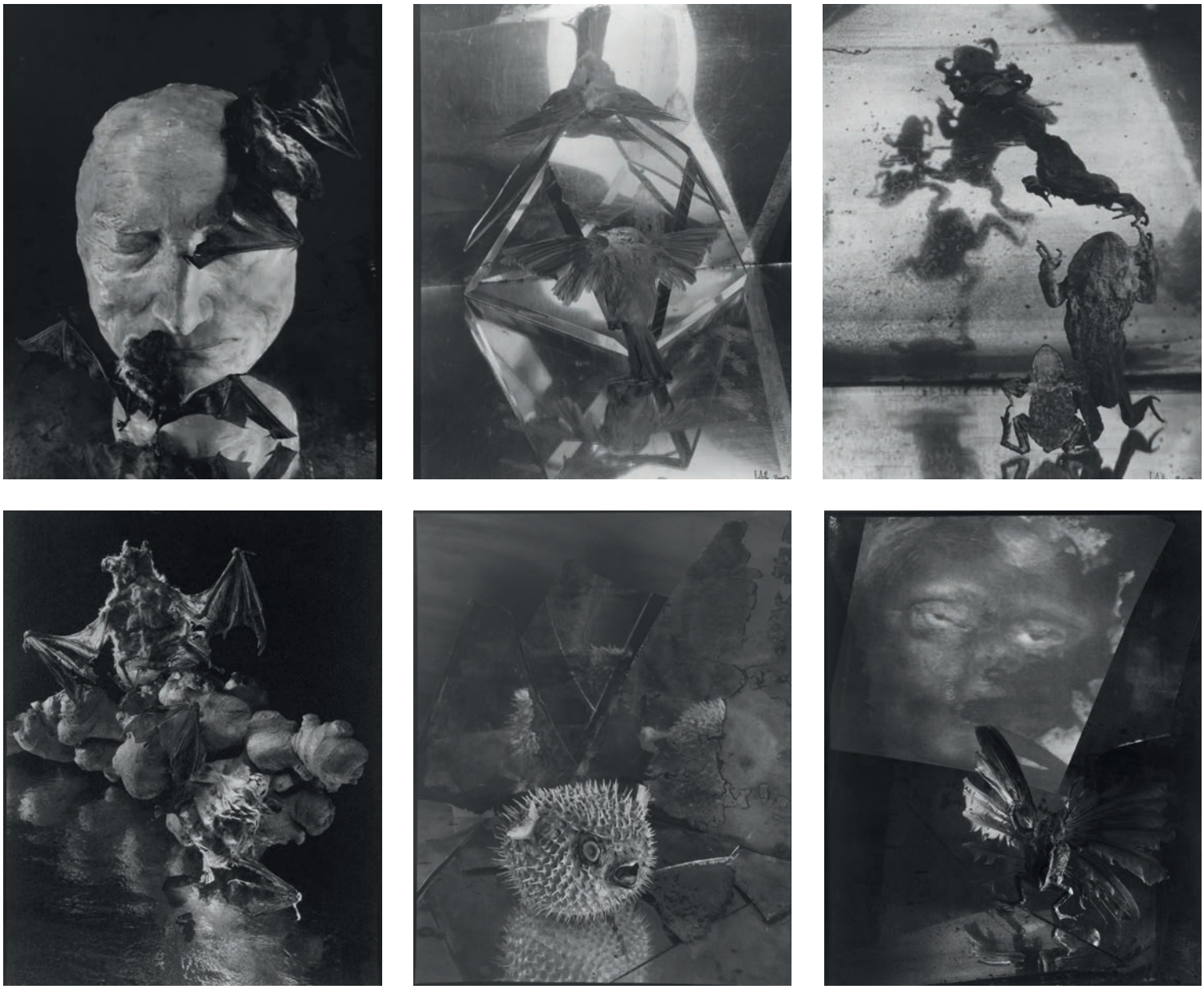
54 / Josef Hník, cyklus Trochu jiná fauna, bez názvu (2000 – 2024)

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

55 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Trochu jiná fauna, bez názvu (2000 – 2024)

56 / Josef Hník, 6 snímků z cyklu Trochu jiná fauna, bez názvu (2000 – 2024)

57 / Josef Hník, cyklus Trochu jiná fauna, bez názvu (2000 – 2024)

58 / Josef Hník, cyklus Trochu jiná fauna, bez názvu (2000 – 2024)

Tento cyklus, předznamenává další směřování Hníkovy tvorby, konkrétně jeho následující práci s lidskými tvářemi, které jsou často deformovány prostřednictvím střihu či specifického způsobu snímání.

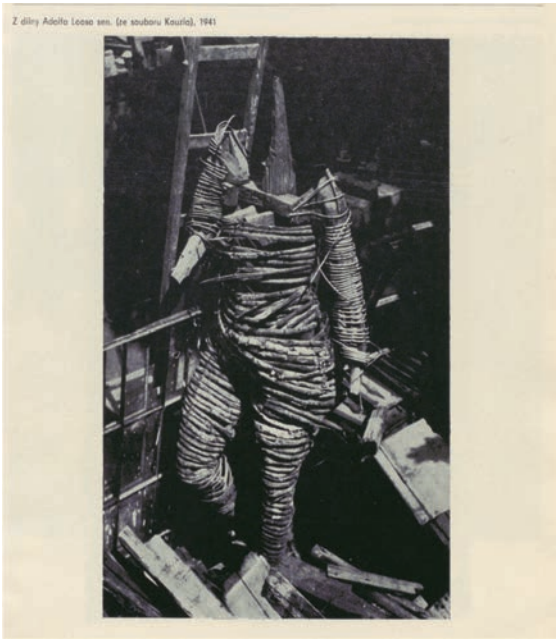
Zároveň se tímto způsobem otevírá prostor pro pozdější autorovu barevnou tvorbu, v níž se intenzivně věnuje tvářím pachatelů násilí – vrahů a teroristů.

Motivy smrti, pomíjivosti a deformace, zřetelné již v cyklu Trochu jiná fauna, se tak stávají jakýmsi úvodem k této nové, obsahově mnohem drsnější etapě jeho umělecké práce.

Při tvůrčí práci na souboru „Trochu jiná fauna“ navazuje Josef Hník také na silnou tradici českého surrealismu ve výtvarném umění a ve fotografii.

59 / Vilém Reichmann, Zbyly jen oči bez pláče (1946)

60 / Vilém Reichmann, Z dílny Adolfa Loosa sen.(1941)

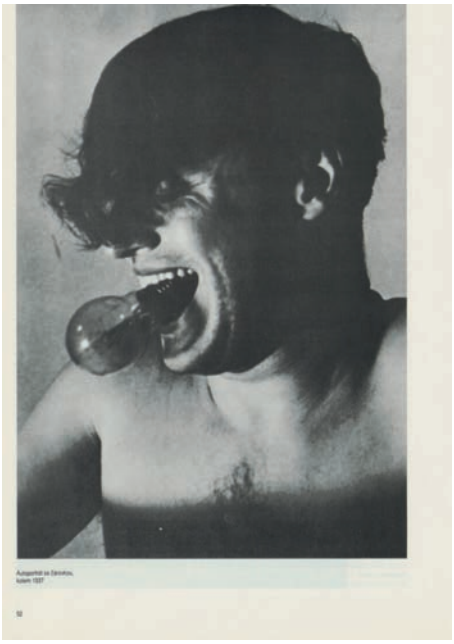

61 / Emila Medková, Objekt v komoře 1950 (1951)

62 / Emila Medková, Vítr (1948)

Z velkého množství surrealistických fotografů je třeba zmínil alespoň Viléma Reichmanna,[1] Emilu Medkovou[2] či Václava Zykmunda[3].

63 / Václav Zykmund, Autoportrét se žárovkou (kolem 1937)

64 / Václav Zykmund, bez názvu (1939)

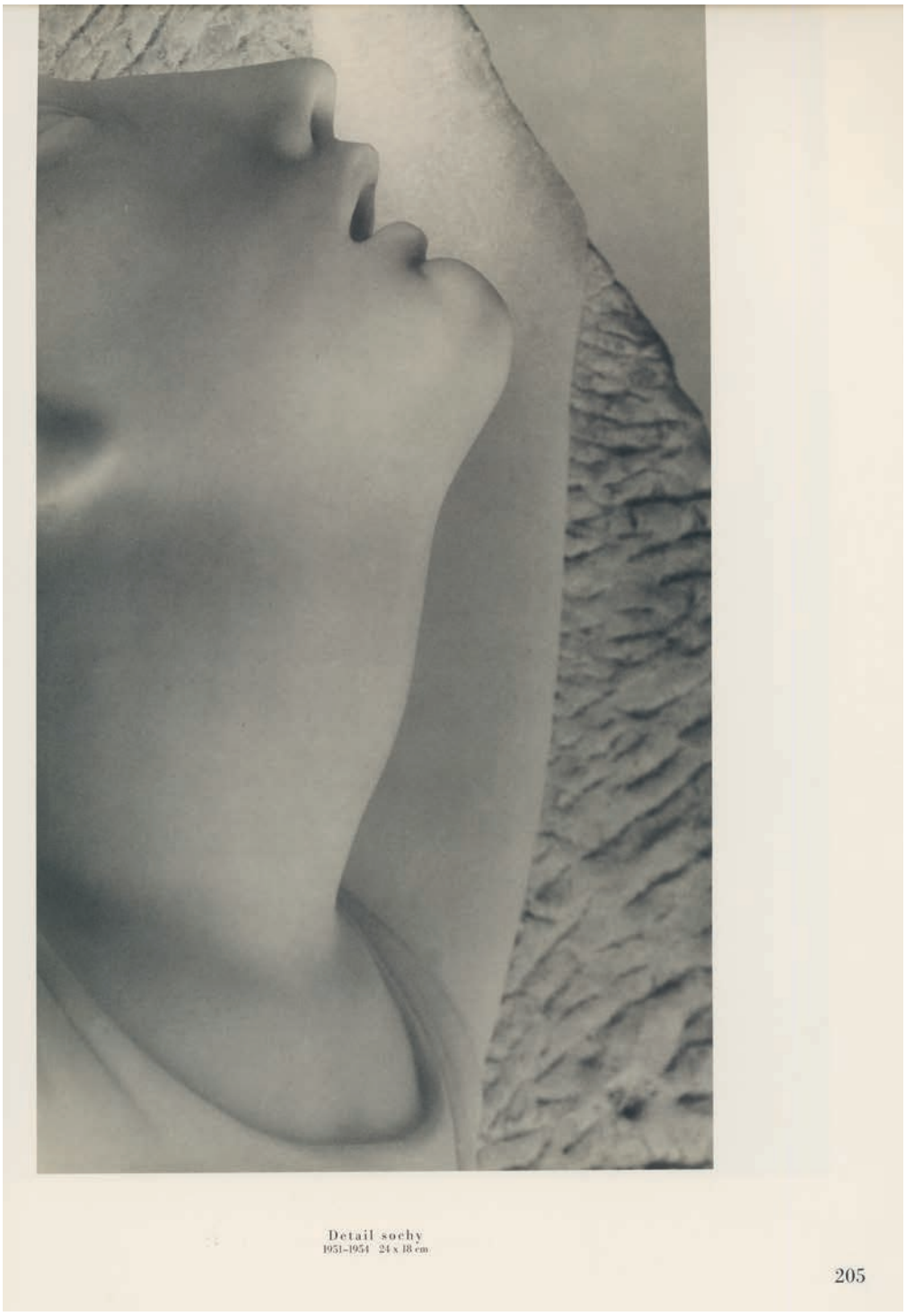
65 / Václav Zykmund, bez názvu (1942)

1 https://cs.isabart.org/person/1824
2 https://cs.isabart.org/person/1803
3 https://cs.isabart.org/person/2223

I v tomto cyklu se Josef Hník přirozeně a nevázaně navrací k odkazu Josefa Sudka – fotografa, jehož dílo je synonymem lyriky, snovosti a magické atmosféry.

Hník, stejně jako Sudek, pracuje s jemnou tonalitou a šerosvitem, hrou světla a stínu a specifickou atmosférou, která přetváří realitu do podoby obrazu. Zde ale navíc vkládá svůj vlastní rukopis, který postupně rozvíjí a tříbí směrem k výrazu drsnějšímu, syrovějšímu a v mnohém realističtějšímu.

66 / Josef Sudek,detail sochy (1951 – 1954)

67 / Josef Sudek, bez názvu (50. – 60. léta 20. století)

68 / Josef Sudek, Kamenný sen z cyklu Vzpomínky (1953)

69 / Josef Sudek, Vzpomínky snů (1959)

Velkoformát — Skleněná tajemství

Velkoformát — Skleněná tajemství

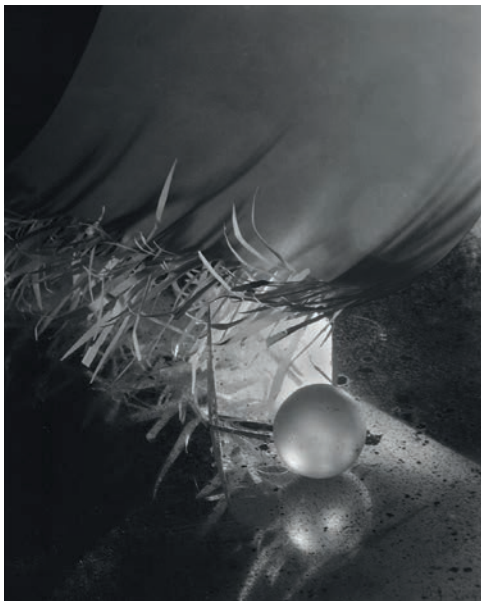
„Cyklus Skleněná tajemství využívá tvarově různé skleněné lupy, hranoly, kostky s použitím i jiných předmětů. Hodně používám stará zašlá zrcadla, která ve výsledku dodávají fotografii neobjevené kouzlo.“[1]

70 / Josef Hník, cyklus Skleněná tajemství, bez názvu (2000 – 2024)

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

71 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Skleněná tajemství, bez názvu (2000 – 2024)

72 / Josef Hník, cyklus Skleněná tajemství, bez názvu (2000 – 2024)

Josef Hník se i v případě tohoto cyklu inspiruje dílem Josefa Sudka. Skleněné předměty představují v obou případech fascinující objekty pro tajuplná zátiší, kde se světlo láme, odráží a vytváří dojem paralelního světa plného mystiky.

Sudkovy fotografie skla, z cyklu Skleněné labyrinty, jsou dodnes považovány za nenapodobitelné – mistrně zachycují míhavé světlo, odlesky a hru tvarů uvězněných v hranolech a reflexních plochách. Stejným směrem se ubírá i Josef Hník, který ve své práci využívá skleněné objekty jako prostředek pro zachycení surrealistické atmosféry a obrazové hloubky. Jeho zátiší často působí jako obrazy z jiného světa, kde sklo není jen materiálem, ale dynamickým prvkem měnícím realitu snímku.

Pro porovnání jsou zde uvedeny fotografie Josefa Sudka z knihy *Josef Sudek* [1]od Anny Fárové, které ilustrují, jak blízko se Hník dokázal svým pojetím přiblížit vizuálnímu a poetickému jazyku svého vzoru.

73 / Josef Sudek, Z cyklu Skleněné labyrinty (1968 – 1972)

74 / Josef Sudek, Z cyklu Skleněné labyrinty (1968 – 1972)

1 Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek.* Vyd. 1. Praha: Torst, 1995.

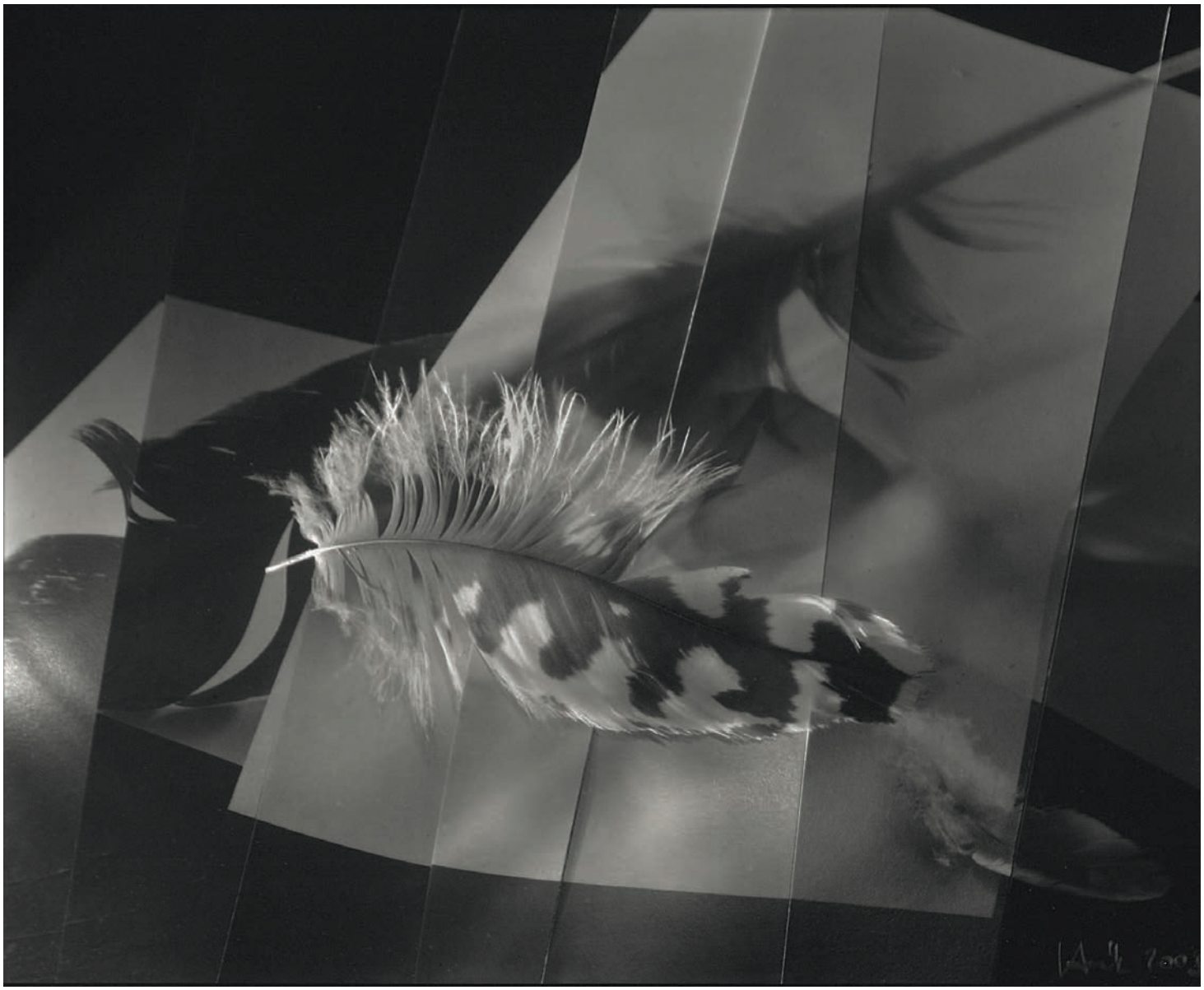
Velkoformát — Peří

Velkoformát — Peří

„Cyklus Peří je fascinací letem ptáků, za jehož lehkostí a krásou se skrývá pouze přírodou vždy geniálně a stejně uspořádaná konstrukce kostry a peří jednotlivých ptáků.“[1]

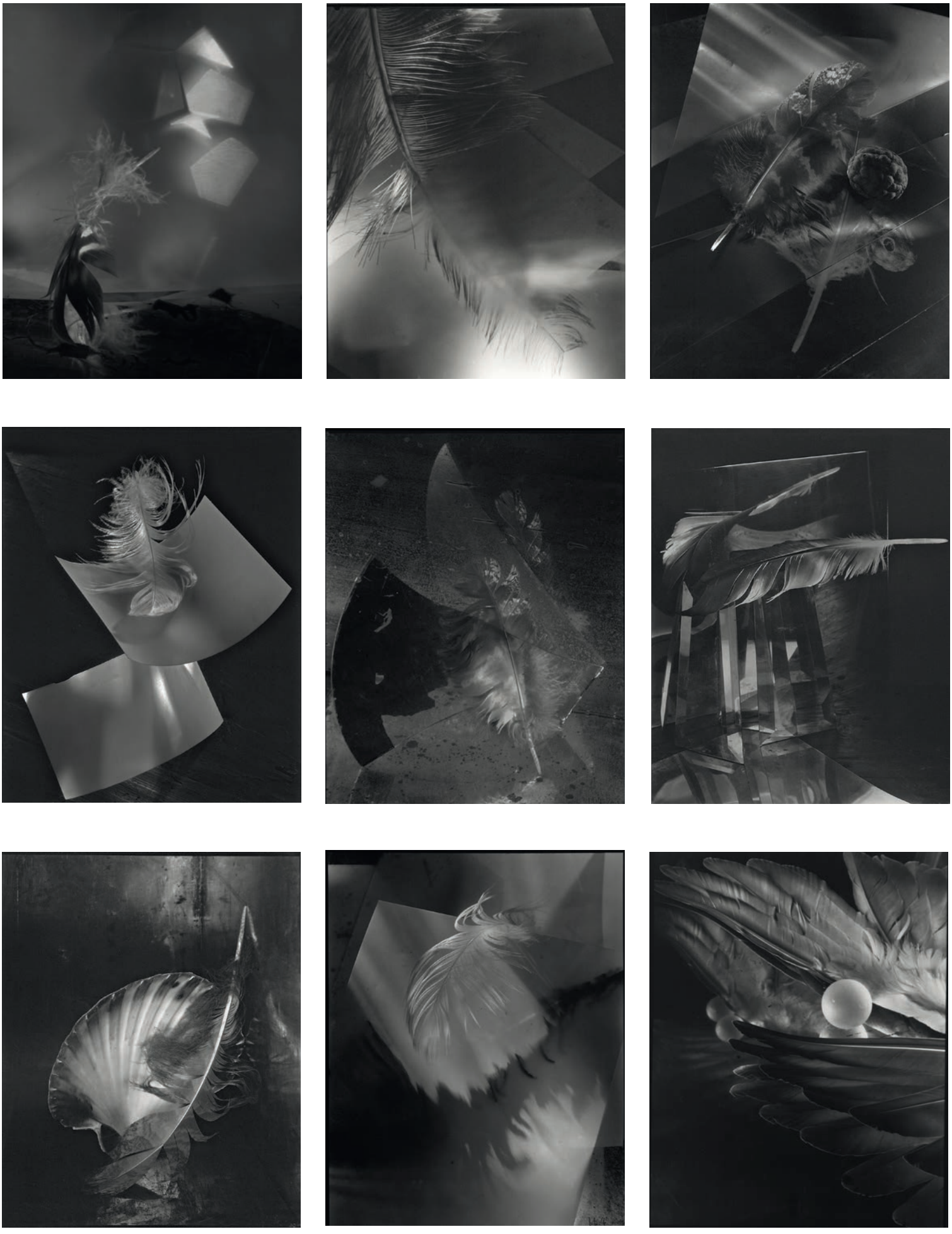
Lehkost ptačích pírek, jemné paprsky světla a hranoly skla, které vytvářejí magické odlesky v místech, jinak zahalených do stínů, to jsou klíčové prvky fotografického rukopisu Josefa Hníka.

Hníkova zátiší z ptačích per se vyznačují precizní hrou světla a stínů, valérů šedi, které dodávají snímkům specifickou atmosféru. V těchto kompozicích hraje důležitou roli kontrast — mezi ostře řezanými okraji papíru a měkkostí ptačího chmýří, mezi tvrdostí tvaru a křehkostí materiálu. Tato tenze vytváří napětí, které působí nejen esteticky, ale i symbolicky.

75 / Josef Hník, cyklus Peří, bez názvu (2000 – 2024)

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

76 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Peří, bez názvu (2000 – 2024)

77 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Peří, bez názvu (2000 – 2024)

Velkoformát — Tváře

Velkoformát — Tváře

„Cyklus Tváře vznikl použitím barevných diapozitivů, pořízených sejmutím obrazovky monitoru s tváří neznámého z internetu, jejich promítáním na různé struktury a snímáním na planfilm 24 × 30 cm nebo digitálním fotoaparátem.“[1]

Osobně vnímám cyklus Tváře jako jeden z klíčových bodů v Hníkově umělecké dráze. Zdá se, že právě tento soubor pro autora znamená zásadní vnitřní zlom. V následujících letech jej dále rozvíjí v barevné formě, která se od dosavadní černobílé poetiky výrazně liší. Tváře představují odpoutání Josefa Hníka od dosud dominantního lyrického až snového výrazu, jaký známe z jeho předchozích zátiší, a přechod k obrazům, jež působí syrově, znepokojivě a konfrontačně.

Násilí, anonymita, psychologická neurčitost, ztráta identity – to jsou témata, která v cyklu silně rezonují. V návaznosti na předcházející se dá říci, že Hník svou tvorbou překračuje estetické hranice vymezené jeho velkým vzorem Josefem Sudkem a vstupuje do zcela nových, neprobádaných oblastí vizuální výpovědi. Josef Hník zde opouští tradiční portrétní formu a nahrazuje ji vizuálně i významově vstevnatým obrazem, který zkoumá samotnou podstatu lidské identity.

Cyklus Tváře tak nepředstavuje pouze technický a tematický experiment, ale především výrazný mezník v autorově výtvarném vývoji a v celkovém pojetí jeho fotografické řeči.

1 Osobní rozhovor s Josefem Hníkem, Praha, 2024.

78 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

79 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

80 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

81 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

82 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

83 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

84 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000 – 2024)

Josef Hník nadále rozvíjí zpracování lidské tváře, přičemž často pracuje s výrazy, které evokují zranitelnost, pomíjivost a smrtelnost. Jeho portréty jsou vizuálními studiemi psychického stavu člověka. Temná atmosféra jeho snímků reflektuje existenciální úzkost, brutalitu a zneklidňující aspekty moderní civilizace. Jsou to obrazy, které vyvolávají silné emocionální reakce a nutí diváka k zamyšlení nad hranicemi lidské existence.

Derealizované portréty, tak se nazývaly práce, které by bylo možné s Josefem Hníkem porovnávat. Práce Běly Kolářové, které jsou dnes nesnadno dohledatelné, se ve své době *Tvářím* Josefa Hníka přibližovaly.

„Běla Kolářová fotografovala už od roku 1956, ale nesdílela dobové nadšení pro dokumentární fotografii. Spíše hledala postupy téměř nefotografické, nechala pod sklem zvětšovacího přístroje věci, aby se děly, uváděla je v přeludný pohyb, zmnožovala je a kladla do matoucích souvislostí (derealizovala je) a nakonec dospěla k tvorbě umělých negativů či prostorových fotografií.“ [1]

85 / Běla Kolářová, Walt Whitmann, Ladislav Klíma, derealizované portréty, 1964

86 / Běla Kolářová, Lewis Carroll, derealizovaný portrét, 1963

1 Kolářová, Běla. *Běla Kolářová, katalog výstavy,* Galerie výtvarného umění Litoměřice 6.3. – 13.4.1997, Dům umění Brno 1.7. – 10.8.1997, Východočeská galerie Pardubice 23.9. – 2.11.1997.

Spolupráce na knihách

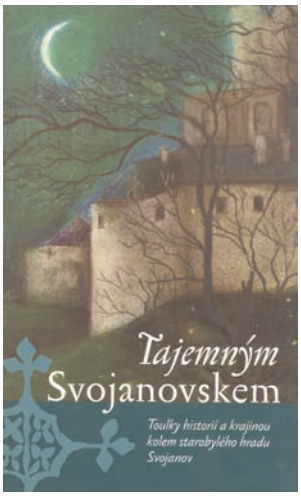
Spolupráce na knihách

Volná tvorba Josefa Hníka se odrazila nejen v jeho bohaté výstavní činnosti, ale také ve spolupráci na foto-ilustracích knih[1], kde jeho snímky dokázaly obohatit text o vizuální hloubku a estetickou hodnotu. Ve výčtu knih jsou uvedeny, vzhledem ke zvolenému tématu černobílé tvorby, pouze knihy s klasickou, černobílou fotografií.

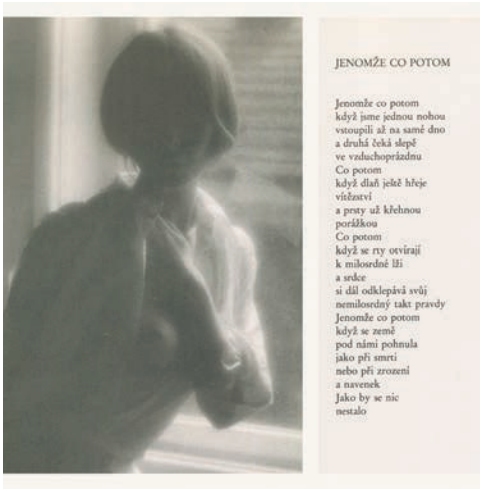
Hník byl vyhledávaným fotografem nejen pro zachycení přírodních scenérií, ale také pro své citlivé a působivé divadelní fotografie. Jeho portréty pak našly své místo i v umělecké literatuře, například jako doprovod básnických sbírek, kde se obraz a slovo prolínaly v harmonickém celku.

87 / Svojanov a okolí (2005)

88 / Tajemným Svojanovskem (2006)

89 / Já hříšná (1993)

90 / Karel Makonj a Vedené divadlo (2007)

91 / Jiří Sozanský, Invaze (2023)

---

1 Petříček, Václav a Matějka, Ivan. *Svojanov a okolí.* 1. vyd. Praha: Corona, 2005.
Matějka, Ivan. *Tajemným Svojanovskem: toulky historií a krajinou kolem starobylého hradu Svojanov.* 1. vyd. Praha: Corona, 2006.
Sedlická, Dagmar. *Já hříšná*. 1. vyd. München: PmD – Poezie mimo domov.
Dvořák, Jan a kol. *Karel Makonj a Vedené divadlo*. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2007

Kniha sochaře Jiřího Sozanského s názvem *Invaze 1968* zaujímá v tvorbě Josefa Hníka mimořádné místo. Hník svými fotografiemi citlivě doplnil toto dílo, které umělecky reflektuje tragické události srpna 1968 a jejich hluboký dopad na československou společnost. Spojení Sozanského sochařského a výtvarného zpracování s Hníkovými fotografickými obrazy vytvořilo výjimečný celek, jenž prostřednictvím výtvarného jazyka oživuje historickou paměť.[1]

„Kniha je vydávána k 55. výročí okupace ČSSR.

Dominantní v knize je 5,5 metru vysoká plastika Jiřího Sozanského se 137 jmény obětí invaze, dále kniha obsahuje olejomalby a fotografie Josefa Hníka a i QR kód s originální skladbou Michala Pavlíčka, texty historiků a dokumenty z roku 1968 a fotografie z vernisáže v Armádním muzeu.

‚Je hanba, že po 55 letech neexistuje žádný památník, který by byl naším výrazem respektu k obětem invaze v roce 1968,' říká v rozhovoru malíř a sochař Jiří Sozanský, známý svými díly, která se často vztahují k temnějším stránkám české historie (Respekt 35).

Umělec se proto rozhodl na vlastní náklady vytvořit 5,5 m vysoký bronzový monument, na kterém je 137 jmen lidí, kteří zahynuli v důsledku invaze do konce roku 1968. Jména obětí nesměla být za minulého režimu nejen připomínána, ale dokonce jejich pozůstalí byli šikanováni a bylo jim vyhrožováno, pokud budou hovořit o tom, jak a proč jejich nejbližší zemřeli.

Plastika s názvem 137 je do konce roku 2023 spolu s obrazy Jiřího Sozanského vystavena v Armádním muzeu v Praze.

V knize Invaze 1968 jsou fotografie Josefa Hníka. Originální skladbu Michala Pavlíčka, jejíž premiéra byla na vernisáži 21.08.2023, si mohou čtenáři díky QR kódu v knize poslechnout.

Publikace zřejmě poprvé slovem i obrazem provází čtenáře mnohaměsíční výrobou bronzové plastiky. Kromě rozsáhlé obrazové části obsahuje kniha také řadu textu historiků, především text Prokopa Tomka, vedoucího týmu, kterému se podařilo po mnohaletém bádání dohledat osudy všech 137 obětí i jejich rodin.

Dokumentární část tvoří kopie různých dokumentů např. zvací dopis pěti soudruhů-zrádců, zaslaný L. I. Brežněvovi s žádostí o pomoc, kterým Sověti do teď legitimizují svoji invazi. Kniha je zakončena vzpomínkami spolupracovníků Jiřího Sozanského na srpen 68 a fotografiemi z vernisáže, kterou navštívil prezident Petr Pavel, představitelé vlády a armády." [2]

---

1 Sozanský, Jiří. *Invaze 1968.* 1. vyd. Praha: Symposion – FP, 2023.

2 Sozanský, Jiří. *Invaze 1968.* 1. vyd. Praha: Symposion – FP, 2023. Anotace NKČR.

Snímky Josefa Hníka vznikaly za dramatických situací dne 21.08.1968, přímo před budovou Československého rozhlasu ve Vinohradské ulici v Praze.

21. srpna 1968. Jeden den

JOSEF HNÍK

Bylo 20. srpna pozdě večer, skoro k půlnoci, když jsem se na Malostranském náměstí loučil s kamarády a vracel se do Poustevny, malého domu za Pražským Jezulátkem, kde jsem tehdy bydlel. Někdy kolem sedmé hodiny mě probudil zvláštní, hluboký zvuk připomínající nekončící přelet letadel ve formaci. Vyhlédl jsem z okna do Seminářské zahrady a na oblohu, ale žádná letadla jsem neviděl. Oblékl jsem se a sešel po schodech do Karmelitské ulice, kde stál hlouček lidí, kteří se vzrušeně bavili. Jedna plačící žena mi sdělila, že nás napadla vojska Varšavské smlouvy v čele se Sovětským svazem a v Praze jsou už tanky a množství ruských vojáků, kteří byli spolu s vojenskou technikou vysazeni z letadel na ruzyňském letišti.

Zpráva to pro mě byla neuvěřitelná. Okamžitě jsem se vrátil pro fotoaparát, který jsem dostal od otce před necelým týdnem, do kapsy si vzal několik kinofilmů a vypravil se do centra. První obrněné vozy s plnou posádkou, směřující na most Legií, jsem potkal na Újezdě. Na začátku mostu stály napříč dva ruské tanky obklopené gestikulujícími lidmi, kteří se snažili o komunikaci s vojáky. Ti měli v rukou samopaly, hlavy většinou sklopené k zemi. Přešel jsem most. Národní třída byla plná lidí, kteří směřovali k Václavskému náměstí. Někteří nesli státní vlajky a mnoho z nich mělo u ucha tranzistorová rádia. Zastavil jsem se u skupiny na Jungmannově náměstí, kde postarší muž rozdával cyklostylované letáky s textem podporujícím Dubčeka a Svobodu. Někdo v hloučku informoval ostatní o prvních mrtvých, které na pražském nábřeží zastřelili nebo přejeli tankem Rusové. Na výlohách obchodů se začaly objevovat plakáty v češtině i azbuce, vyzývající ruské okupanty k návratu domů, a plakáty s poznávacími značkami aut, v nichž jezdí kolaboranti, kteří ruským důstojníkům dávají tipy na důležité lokality v Praze.

Pokračoval jsem ulicí Na Příkopě k Prašné bráně. Cestou mě míjely nákladní vozy, které byly od vnějšku kabiny až po korbu zaplněny mladými lidmi s prapory v rukou, skandujícími protiokupační hesla. Několik vlajek bylo potřísněno krví, a jak mi sdělil jeden sotva patnáctiletý kluk, ta krev byla mladíka, kterého zastřelili u sochy sv. Václava. Vrátil jsem se zpátky na spodní část Václavského náměstí, které už bylo zaplněno obrovským davem protestujících Pražanů. Někteří se snažili s ruskými vojáky diskutovat, další jim hrozili a vykřikovali na ně nadávky v ruštině i češtině, jiní se na tanky snažili vylézt. Naprosto jsem ztratil pojem o čase a fotografoval. Někdo z davu zakřičel, že se Rusové snaží obsadit Český rozhlas, a část protestujících se vydala směrem k Muzeu a do Vinohradské ulice, která byla obsazena ruskými tanky, které se daly do pohybu. Přejížděly osobní automobil Poběda, který stál na kolejích, a najížděly na stojící tramvaj, kterou začaly demolovat.

Lidí hrozících okupantům stále přibývalo a ruští vojáci začali střílet do vzduchu ze samopalů. Rozhodl jsem se jít až k Rozhlasu. Dostal jsem se až na křižovatku Vinohradské s Italskou, kde se ruské tanky musely zastavit, protože křižovatka byla ze dvou stran uzavřena barikádou, kterou tvořily autobusy, těžké nákladní vozy a tramvaj. Začínala se ozývat opakovaná střelba, několik tanků lidé zapálili. Snažil jsem se fotografovat co nejblíž, což se mi na chvíli

podařilo, ale v nastávajícím chaosu jsem byl vytlačen zpátky na úroveň Rozhlasu. Teprve tam jsem si uvědomil, že jde opravdu o život, a vracel se dolů Vinohradskou na Václavské náměstí. Na úrovni Muzea se od sochy sv. Václava ozvala opakovaná střelba. Stačil jsem se schovat za telefonní budku, která byla přilepena k boční zdi Muzea, a asi po deseti minutách, kdy střelba skončila, jsem se odvážil pokračovat na Václavské náměstí.

Ohlédl jsem se. Na průčelí Muzea bylo množství stop po kulkách. Pár metrů od sochy sv. Václava hořely dva tanky, jimž někdo z protestujícího davu prorazil náhradní nádrže na palivo a zapálil je.

Vzhledem k tomu, že jsem s sebou měl pouze tři filmy, které jsem všechny naexponoval, rozhodl jsem se vrátit domů a nabít si nové kazety. Po mém příchodu mě otec požádal, abych se do centra nevracel, že se o mě bojí. Poznamenal: „Tohle se nás netýká, to je jen věcí komunistů."

Je zvláštní, že ani po 55 letech nevím, jestli měl úplně pravdu, protože pražské jaro 1968, i když ho měli v režii komunisté, pro mě znamenalo hrozně moc.

Až za tmy jsem se rozhodl, že se do centra vrátím. Když jsem byl na mostě Legií v úrovni schodů na Střelecký ostrov, ozvala se palba. V každé dávce byla červená světlice, která poskytovala orientaci pro ruskou střelbu. Začaly na nás padat větve kaštanů, zasažené střelbou. Zalehl jsem na zem vedle svého spolužáka ze střední školy, který pouze řekl: „Jakmile Rusové otevřou hranice, odcházím do Kanady."

Od té doby jsem ho neviděl. Ale vím, že se mu v Kanadě dařilo a daří dobře.

Foto: Josef Hník

Závěr

Poslední samostatnou autorskou výstavou Josefa Hníka byla v roce 2017 výstava *My lidé*, která z velké části obsahovala barevné snímky. Navzdory této změně se Hník stále vrací k černobílé tvorbě, která je pro něj i nadále důležitá.

Jeho černobílé práce jsou pravidelně prezentovány na kolektivních výstavách, například ve výběrech ze *Zlatého fondu Národního muzea fotografie*, na prestižní akci *Prague Photo* nebo v aukcích současného umění pořádaných významnými institucemi, jako jsou Galerie Vltavín a EtceteraArt 17 v Praze.

Ve své práci pokračuje v symbolickém zpracování lidské tváře a těla, často s využitím předmětů odkazujících na pomíjivost, bolest, strach a smrtelnost. Jeho portréty zachycují temné psychické stavy, brutální násilí a zneklidňující stránky moderní civilizace. Tyto motivy zůstávají hlavní inspirací jeho tvorby a vedou ho k vytváření klasicky zpracovaných velkoformátových snímků. Jeho díla, v některých případech připodobňovaná ke Goyovým *Hrůzám války*, dokážou nejen vyvolat silné emoce, ale i změnit způsob, jakým člověk vnímá svět kolem sebe.

Josef Hník, dle mého názoru, mnohokrát překročil hranice, vymezené jeho vzorem, Josefem Sudkem, a vydává se do nových, dosud nepoznaných oblastí vizuální tvorby. Jeho barevné snímky z poslední doby dokazují přítomnost naléhavého sdělení se silnou intenzitou i výraznou emocionální hloubkou. Tento posun v autorově přístupu vnímám jako přirozený vývoj, který potvrzuje Hníkovu uměleckou odvahu i schopnost reflektovat současný svět prostřednictvím hluboce osobní fotografické výpovědi.

Josef Hník tak zůstává i nadále výraznou osobností české fotografické scény. Jsem přesvědčena, že jeho dílo si stále uchovává aktuálnost, rezonuje v odborných kruzích i u širší veřejnosti a nabízí stále nové podněty k zamyšlení. Jeho umělecký vývoj a schopnost reflektovat současnost činí z jeho fotografií trvale cenný příspěvek k české vizuální kultuře.

Seznam výstav — autorské

1973	Akty, Shado Gallery, Seattle, USA
1981	New York ve fotografii, Hradec Králové
1985/12/03	Fotografie Josefa Hníka, Klub v Řeznické, Praha
1986/04/05	Fotoghrafie Josefa Hníka, Divadlo Jiřího Wolkera, Praha
1986	Zátiší, Galerie Foma, Hradec Králové
2004/06/07	Josef Hník: Fotografie
2004	České centrum fotografie Praha
2005	Zátiší, PiktoGallery, Toronto, Canada
2006	Zátiší, Gallery I., Owen Sound, Canada
2008/09/04 – 09/30	Josef Hník: Blízká setkání, blízké předměty, Mánes, Praha
2009	Zátiší, akty, No Name Gallery, Basel, Švýcarsko
2009	Portréty, Galerie FotoŠkoda, Praha
2009/11/24 – 12/06	Josef Hník, Blízké předměty, Nová Síň, Praha
2010	Portréty, Obecní dům, Praha
2010	Zátiší, Black & White Gallery, Lausanne, Švýcarsko
2012	Zátiší, velké formáty, Nová Síň, Praha
2013	Jiné tváře, Galerie Mezzoforte, Praha
2013	Jiné portréty sériových vrahů, Czech Photo Gallery, Praha
2014	Jiné tváře II., Viniční altán, Praha
2015	Na cestě, Galerie deset, Waldesovo muzeum, Praha
2016/07	Fotografie 1968–2016, Staroměstská radnice, Praha
2016/12 -	Zátiší, Galerie, Velké Přílepy
2017/09/13 – 09/24	Josef Hník, My lidé, Galerie Nová síň, Praha

Seznam výstav — kolektivní

1971/06/04 – 07/04	10 mladých fotografů, Kabinet fotografie Jaromíra Funka, Brno
1971/10	Československá fotografie 1968–1970, Kabinet užitého umění, Brno
1977/04 – 05	Soudobá výtvarná fotogrtafie, oborová výstava, Galerie Jaroslava Fragnera, Praha
1979/06/19 – 06/30	Fotografie do interiéru, Výstavní síň Umění – Knihy, Praha
1984/03/27 – 05/01	Česká výtvarná fotografie: Oborová výstava, Galerie ČS spisovatel, Praha
1985/10/22 – 11/24	Fotografie absolventů FAMU, Kabinet fotografie Jaromíra Funka, Brno
1986/07/06 – 09/28	Tělo v československé fotografii 1900–1986, Muzeum Kroměřížska, Kroměříž
1987/10/08 – 11/08	Fotografie absolventů FAMU, Uměleckoprůmyslové muzeum, Praha
2006/05/31 – 06/28	Erotika v umění, Galerie Václava Špáty, Praha
2008/07/23 – 08/31	Czech pes photo, Komorní galerie Domu fotografie Josefa Sudka, Praha
2009/01/16 – 02/28	Jan Palach: 16.–25.1.1969, Galerie Ambit, Galerie U Františkánů, Praha
2009/04/07 – 04/12	Prague Photo 2009, Mánes, Praha
2010	Portréty, Obecní dům, Praha
2014/09/29 – 10/31	Osobnosti české fotografie, České centrum fotografie, Praha
2016/09/23 – 11/20	Přesahy fotografie, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích
2019/04/11 – 05/12	Zlatý fond Národního muzea fotografie – výběr I., Czech Photo Center
v letech 2008 – 2024	Prague Photo, Praha

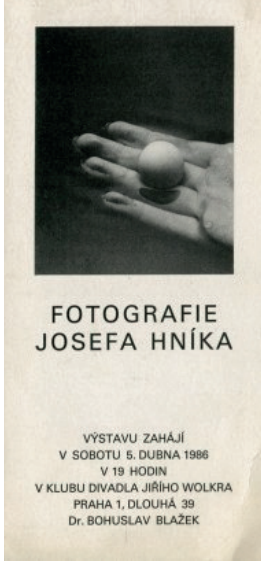
Seznam výstav — předaukční výstavy

2012/10/02 – 10/06 Aukce výtvarného umění: Předaukční výstava, Galerie Nová Síň, Praha
2015/06/02 – 06/06 Výtvarné umění / Fotografie – Prague Auction, Galerie Nová Síň, Praha
2022/03/14 – 03/24 191. aukce: Současné umění, fotografie, Galerie Vltavín, Praha
2023/11/15 – 11/25 EtceteraArt 17: Post – War & Contemporary Art, EtceteraArt, Praha

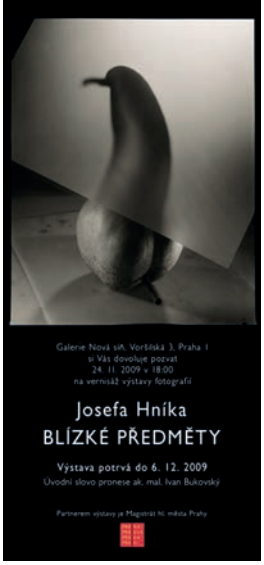
Seznam dražba — aukce

2012/10/07 Aukce výtvarného umění, Galerie Nová Síň, Praha
2015/06/07 Výtvarné umění / Fotografie – Prague Auction, Galerie Nová Síň,
2022/03/24 191. aukce: Aukce současného umění, fotografie, Rezidence Ostrovní, Praha
2023/11/25 EtceteraArt 17: Post – War & Contemporary Art, EtceteraArt, Praha

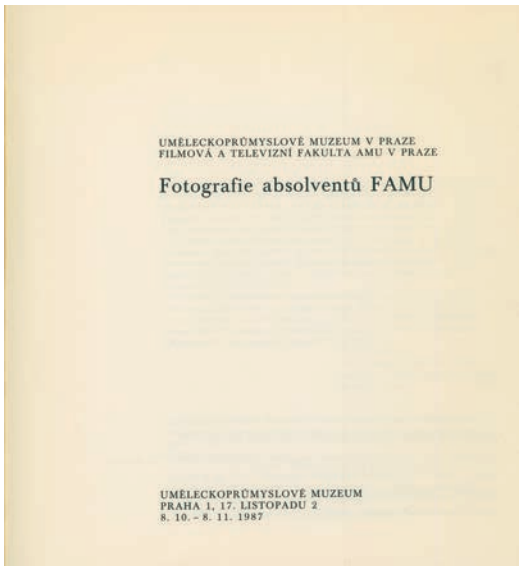

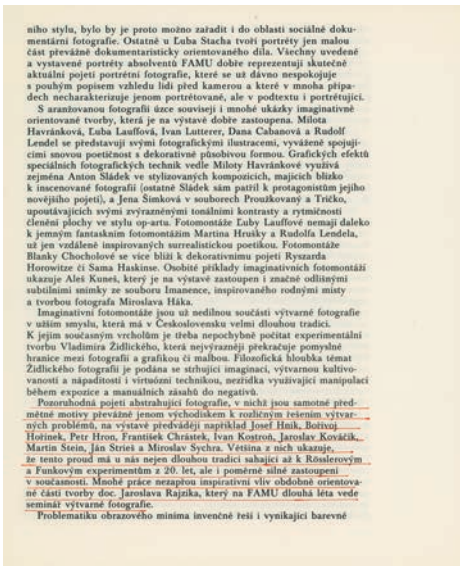

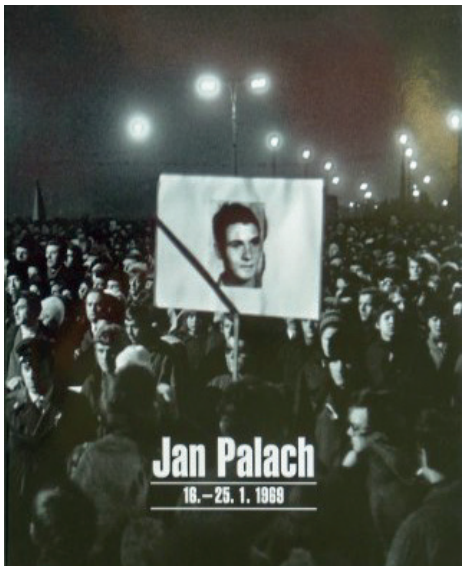

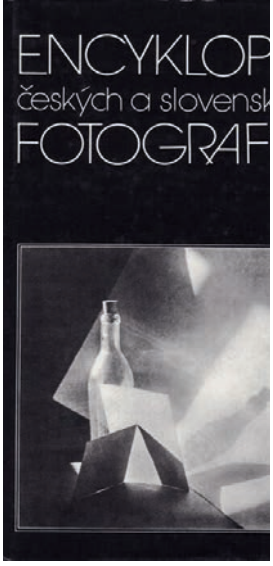

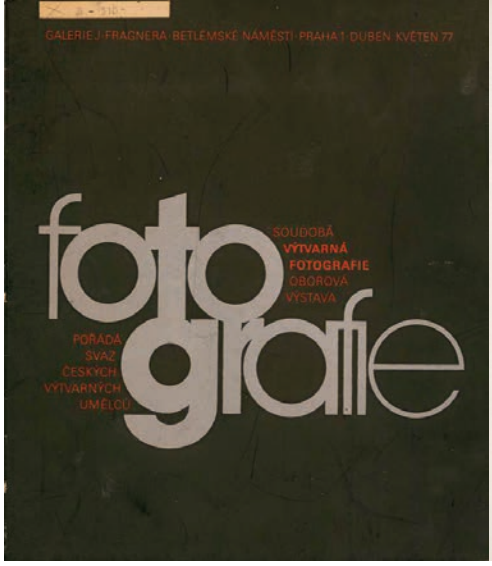

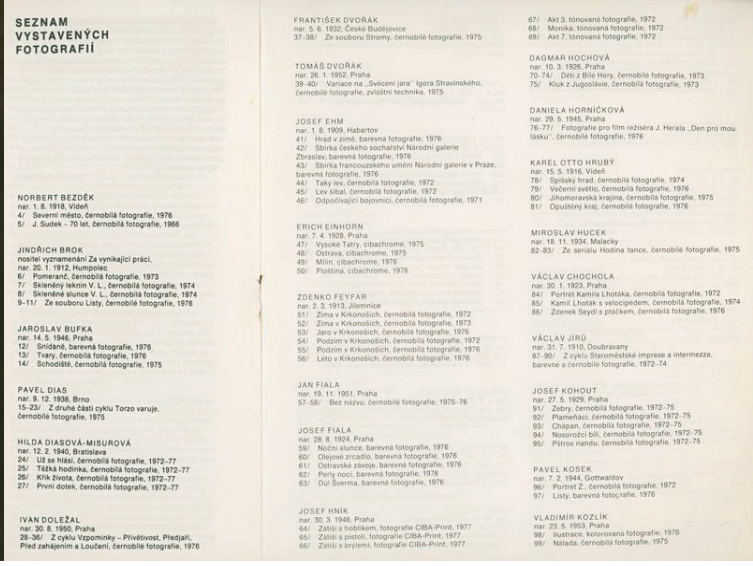

https://cs.isabart.org/document/198776, https://cs.isabart.org/document/198770, https://cs.isabart.org/document/211944, ht
8.10.–8.11.1987. Praha: Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, 1987. https://cs.isabart.org/document/198775, *Lyrické proudy v*
Jan Palach: 16.–25.1.1969. Praha: KANT, 2009. https://cs.isabart.org/exhibition/25400, Balajka, Petr, ed. *Encyklopedie českých a*
1950–2010. 1. vyd. Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1998–2010.

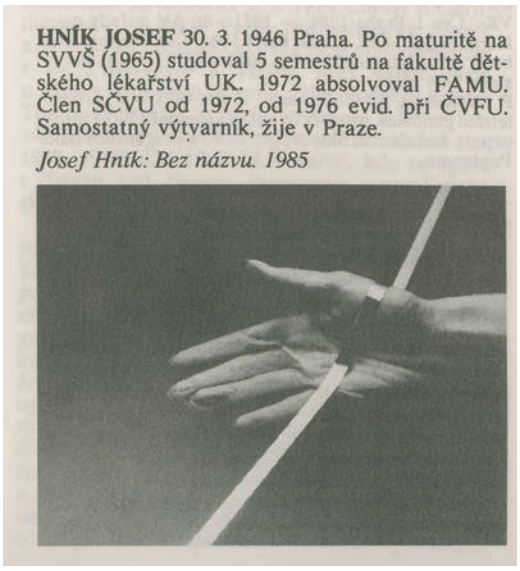

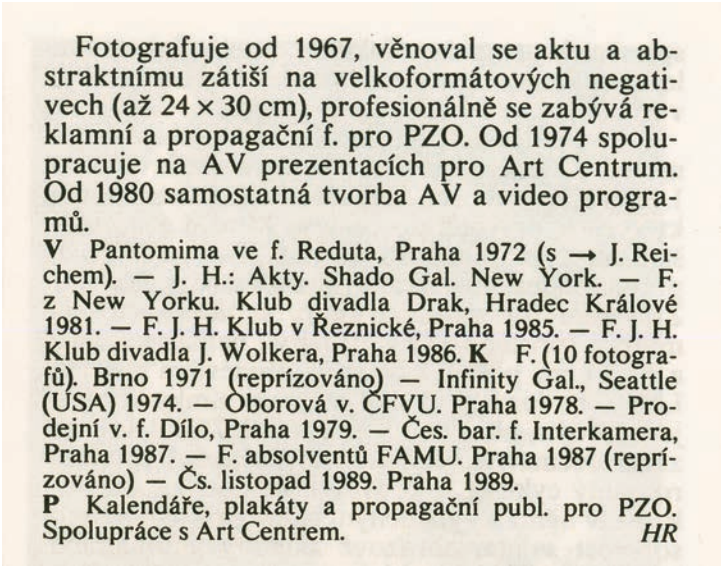

tps://cs.isabart.org/document/66599, *Fotografie absolventů FAMU: Uměleckoprůmyslové muzeum Praha 1, 17. listopadu 2, v československé fotografii: Katalog výstavy, Brno, Praha, Hradec Králové, Jičín 1974*. Jičín: Okr. kulturní středisko, 1974. Suk, Jiří. *slovenských fotografů.* Praha: ASCO, 1993. Malý, Zbyšek, ed. a Malá, Alena, ed. *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců*

Seznam použité literatury

Balajka, Petr. ed. *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*. Praha: ASCO, 1993. [451] s. ISBN 80-85377-99-3.

Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. [165] s. ISBN 80-207-0287-3.

Birgus, Vladimír. *FAMU v Oberhausenu a Karlových Varech,* Československá fotografie 33, 1982.

Birgus, Vladimír a Mlčoch, Jan. *Akt v české fotografii / The Nude in Czech Photography*. Praha: KANT, 2000. [196] s. ISBN 80-86217-53-1.

Birgus, Vladimír a Scheufler, Pavel. *Fotografie v českých zemích 1839-1999: chronologie*. 1. upr. vyd. Praha: Grada, 1999. [215] s. ISBN 80-7169-902-0.

Connor, Hana. *Jiří Všetečka.* Teoretická bakalářská práce, vedoucí Vladimír Birgus. Opava: Slezská univerzita. Filozoficko-přírodovědecká fakulta. Institut tvůrčí fotografie, 2017.

Česká výtvarná fotografie: oborová výstava, katalog. Praha: SČVU, 1984. [20] s.

Dvořák, Jan a kol. *Karel Makonj a Vedené divadlo*. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2007. [330] s. ISBN 978-80-86102-37-5.

Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson. Fotografie*. 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. [54] s.

Fotografie absolventů FAMU: Uměleckoprůmyslové muzeum Praha 1, 17. listopadu 2, 8.10.–8.11.1987.

Fotografie absolventů FAMU: katalog výstavy, Brno 22. 10.–24. 11. 1985. Brno: Dům umění města Brna, 1985. [20] s.

Hník, Josef. *Josef Hník – fotograf.* Denní Telegraf, 1995, *Telegraf na neděli, příloha.* ISSN 1210-8391.

Hník, Josef. *Několik postav a mnoho tváří*. Překlad Hanuš Karlach. [120] s. ISBN 978-80-270-0314-3.

Kolářová, Běla. *Běla Kolářová*. 1. vyd. Český Krumlov: Egon Schiele Art Centrum, 2003. [174] s. ISBN 80-86300-38-2.

Košťál, Rostislav. *Rostislav Košťál: … mimo prkna, která znamenají svět.* Brno: MiTTaG, 2000. [20] s. ISBN 80-260-4310-3.

Lyrické proudy v československé fotografii. Katalog výstavy, Brno, Praha, Hradec Králové, Jičín. Jičín: Okr. kulturní středisko, 1974. [26] s.

Malý, Zbyšek, Malá, Alena, *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2010.* 1. vyd. Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1998–2010. ISBN 80-86171-00-0.

Matějka, Ivan. *Tajemným Svojanovskem: toulky historií a krajinou kolem starobylého hradu Svojanov*. 1. vyd. Praha: Corona, 2006. [119] s. ISBN 80-903363-7-X.

Mlčoch, Jan. *Josef Sudek, Otto Rothmayer – Návštěva u pana kouzelníka*. 1. vyd. Praha, Uměleckoprůmyslové museum, 2022. [229] s. ISBN 978-80-7101-212-2.

Palach Jan. 16.–25. 1. 1969: Křížová chodba a Rytířský sál Staroměstské radnice 4.–25.02.2014. *Xantypa*, 2014, 20(2). ISSN 1211-7587.

Petříček, Václav a Matějka, Ivan. *Svojanov a okolí*. 1. vyd. Praha: Corona, 2005. [120] s. ISBN 80-903363-4-5.

Rubešová, Marie. *Nemám rád stojaté vody. Úspěch*, 1998, ISSN 1210-3659.

Sedlická, Dagmar. *Já hříšná*. 1. vyd. München: PmD – Poezie mimo domov, 1993. [77] s.

Sozanský, Jiří. *Invaze 1968*. 1. vyd. Praha: Symposion – FP, 2023. [203] s. ISBN 978-80-908746-1-9.

Soudobá výtvarná fotografie: Praha, duben – květen 1977, katalog výstavy. SČVU, 1977. Praha: Galerie Jaroslava Fragnera, 1977. [6] s.

Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. [404] s. ISBN 80-85639-57-2.

Sudek, Josef et al. *Sudek a sochy*. 1. vyd. Praha: Artefactum – Ústav dějin umění Akademie věd České republiky, 2020. [619] s. ISBN 978-80-88283-33-1.

Suk, Jiří. *Jan Palach: 16.– 25.1.1969*. Praha: KANT, 2009. [151] s. ISBN 978-80-86970-90-5.

Táborský, Ondřej a kol. *Spotřební imaginace státního socialismu: reklama v Československu 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Národní muzeum, 2022. [503] s. ISBN 978-80-7036-710-0.

Seznam online zdrojů

17 hrdlořezů v Czech Photo Gallery. https://nikonblog.cz/17-hrdlorezu-josef-hnik-vystavuje-v-czech-photo-gallery/. 2025.

Archiv výtvarného umění, 2025.

Archiv závěrečných prací AMU. https://dspace.amu.cz/items/f58d47ab-3106-4d9c-b1df-323b6cf32bbb. 2025.

Hník, Josef, 1946. https://arl.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/arl-pnp/en/detail-pnp_us_auth-0004480-Hnik-Josef-1946/. 2025.

Československá fotografie. https://ndk.cz/view/uuid:e13dadf0-bcd2-11e8-bc37-005056827e51?page=uuid:1e339480-d363-11e8-9984-005056825209. 2025.

Česká televize, Události v kultuře. https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097206490-udalosti-v-kulture/216411000120727/cast/485457/. 2025.

Hník, Josef. ABART. https://cs.isabart.org/person/1759. 2025.

Hník, Josef: Fotografie 1968 – 2016 aneb můžeme-li být fascinováni často více zlem než smrtí!? https://www.www-kulturaok-eu.cz/news/josef-hnik-fotografie-1968-2016-aneb-muzeme-li-byt-casto-fascinovani-vice-zlem-nez-smrti/. 2025.

Hník, Josef. https://photohnik.com/. 2025.

Hník, Josef. *My lidé.* Galerie Nová síň. https://www.novasin.org/vystavy/josef-hnik-my-lide/. 2025.

Plicka, Karel. *Levoča: klenotnica umeleckých pamiatok.* 1. vyd. Martin: Osveta, 1980. [188] s.

Plicka, Karel. *Spiš.* 2. vyd. Martin: Osveta, 1978. 1 sv.

Valušková, Milena. *Procházky po výstavách*, Československá fotografie 27, 1976, č. 4, s. 164 https://ndk.cz/view/uuid:56374130-c1a0-11e8-b0e0-5ef3fc9bb22f?page=uuid:c4681180-e355-11e8-9984-005056825209.

Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. 2025.

Národní digitální knihovna. 2025.

World WebPhoto Gallery. *Hník Josef.* http://www.wwg.cz/vystavy-cz-autoru/hnik-josef. 2025.

Hník, Josef. Osobní rozhovory [září 2023 – prosinec 2024].

Seznam vyobrazení

1 / Československá Fotografie, ročník 21, 1970, číslo 8
Aktuality, *Československá fotografie* 21, 1970, č. 8 s. 338, https://ndk.cz/view/uuid:e13dadf0-bcd2-11e8- bc37-005056827e51?page=uuid:1e339480-d363-11e8-9984-005056825209.

2 / Fotomagazin München, Jahrgang 21, 1. februar 1970
Forum junger Fotografen: FM präsentiert Josef Hník, *Fotomagazin,* München, 1970, č. 2, s. 56.

3 / FotoMagazin, JahrGang 21, 1. februar 1970
Forum junger Fotografen: FM präsentiert Josef Hník, *Fotomagazin,* München, 1970, č. 2, s. 56.

4 / Rostislav Košťál, V bezpečí (nedatováno)
Z výstavy tvůrčích skupin v Praze, Skupina Epos Brno, *Československá fotografie* 25, 1974, č. 1, s. 37-40, https://ndk.cz/view/uuid:fde54ff0-c0a9-11e8-9984-005056825209?page=uuid:686f99b0-e5d1-11e8-9984-005056825209&fulltext=skupina%20Epos**).**

5/ Rostislav Košťál, 1976, 1977
Košťál, Rostislav. *Rostislav Košťál: … mimo prkna, která znamenají svět*. [Brno: MiTTaG, 2000. [20] s. ISBN 80-260-4310-3. s.10.

6 / plakát, výstava skupiny EPOS (2024)
https://www.rajhrad.cz/2024/06/fotograficka-vystava-epos/.

7 / Josef Hník, bez názvu (nedatováno)
Mladá generace, Josef Hník, *Československá fotografie* 21, 1970, č. 9, s. 405 https://ndk.cz/view/uuid:89e6abb0-bcd2-11e8-bc37-005056827e51?page=uuid:1c7d8010-d363-11e8-9984-005056825209.

8 / Josef Hník, Židle II (nedatováno)
Z výstavy 10 mladých fotografů Brno, *Československá fotografie* 22, 1971, č. 8, s. 358, https://ndk.cz/view/uuid:24da9f80-bcda-11e8-b0e0-5ef3fc9bb22f?page=uuid:07d20750-d366-11e8-b888-5ef3fc9bb22.

9 / titulní strana diplomové práce (1972)
Archiv FAMU, nedigitalizovaný.

10 / závěr diplomové práce (1972)
Archiv FAMU, nedigitalizovaný.

11 / Josef Hník, kalendář organizace Merkuria (1979)
Výstavka nástěnných kalendářů, Josef Poláček. *Propagace,* 1976, č. 6, s. 19-20 https://ndk.cz/view/uuid:56be9940-7e60-11e5-bf6c-005056825209?page=uuid:54b47f20-7e65-11e5-bf6c-005056825209.

12 / Josef Hník, Zátiší (1978 – kontaktní kopie)
Prodejní fotografická výstava a problémy související, DM, *Československá fotografie* 30, 1979, č. 7, s. 309 https://ndk.cz/view/uuid:69c8e7e0-bcef-11e8-9984-005056825209?page=uuid:8b005070-d378-11e8-9480-5ef3fc9ae867.

13 / pohled do ateliéru Josefa Hníka (2016)
https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097206490-udalosti-v-kulture/216411000120727/cast/485457/.

14 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

15 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

16 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

17 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

18 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

19 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

20 / Josef Hník, Akty, bez názvu (1971–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

21 / Rostislav Košťál, bez názvu (1974)
Košťál, Rostislav. *Rostislav Košťál: … mimo prkna, která znamenají svět*. [Brno: MiTTaG, 2000. [20] s. ISBN 80-260-4310-3, s.14.

22 / Rostislav Košťál, bez názvu (1974)
Košťál, Rostislav. *Rostislav Košťál: … mimo prkna, která znamenají svět*. [Brno: MiTTaG, 2000. [20] s. ISBN 80-260-4310-3, s.18.

23 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

24 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

25 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

26 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

27 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

28 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

29 / Josef Hník, Příroda, bez názvu (1968–1972)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

30 / Josef Sudek, Pražské zahrady (1950–1954)
Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2, s.276.

31 / Josef Sudek, Procházka po Mionší (1952-1970)
Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2, s.296.

32 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

33 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

34 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

35 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

36 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

37 / Josef Hník, New York, bez názvu (1979)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

38 / O přestávce představení, Henri Cartier-Bresson (1955)
Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson. Fotografie.* 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. 22 s., 54 s. obr. příl. Umělecká fotografie; sv. 1., s.51.

39 / New–York, Velikonoční neděle v Haarlemu, Henri Cartier-Bresson (1947)
Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson. Fotografie*. 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. 22 s., 54 s. obr. příl. Umělecká fotografie; sv. 1., s.66.

40 / Peking, Eunuch císařského dvora poslední dynastie, Henri Cartier-Bresson (1949)
Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson. Fotografie*. 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. 22 s., 54 s. obr. příl. Umělecká fotografie; sv. 1., s.73.

41 / New–York, Samota velkoměsta, Henri Cartier-Bresson (1947)
Fárová, Anna. *Henri Cartier-Bresson. Fotografie.* 1. vyd. Praha: SNKLHU, 1958. 22 s., 54 s. obr. příl. Umělecká fotografie; sv. 1., s.59.

42 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

43 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

44 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

45 / Josef Hník, cyklus Zátiší, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

46 / Josef Hník, 9 snímů z cyklu Zátiší, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

47/ Jan Svoboda, Pepř a sůl (1971)
Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. 165 s. ISBN 80-207-0287-3, s.106.

48 / Jan Svoboda, Podzim (1980)
Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. 165 s. ISBN 80-207-0287-3, s.136.

49 / Jan Svoboda, Poupě kaštanu (1958)
Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. 165 s. ISBN 80-207-0287-3, s.48.

50 / Jan Svoboda, Přeobraz V (1971)
Balajka, Petr. *Jan Svoboda*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. 165 s. ISBN 80-207-0287-3, s.101.

51 / Josef Hník, cyklus Blízké předměty, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

52 / Josef Hník, 9 snímů z cyklu Blízké předměty, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

53 / Josef Hník, cyklus Blízké předměty, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

54 / Josef Hník, cyklus Trochu jiná fauna, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

55 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Trochu jiná fauna, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

56 / Josef Hník, 6 snímků z cyklu Trochu jiná fauna, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

57 / Josef Hník, cyklus Trochu jiná fauna, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

58 / Josef Hník, cyklus Trochu jiná fauna, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

59 / Vilém Reichmann, Zbyly jen oči bez pláče (1946)
Vilém Reichmann: fotografie: výběr z tvorby: katalog výstavy, Brno, 25.01.– 20.02.1983.
Brno: Dům umění města Brna, 1983. [21] s.10.

60 / Vilém Reichmann, Z dílny Adolfa Loosa sen. (1941)
Vilém Reichmann: fotografie: výběr z tvorby: katalog výstavy, Brno, 25.01.– 20.02.1983.
Brno: Dům umění města Brna, 1983. [21] s.11.

61 / Emila Medková, Objekt v komoře 1950 (1951)
Kříž, Jan. *Emila Medková*. 1. vyd. Praha: SNKLU, 1965. 29, [4] s. Umělecká fotografie; Sv. 24. s.34.

62 / Emila Medková, Vítr (1948)
Kříž, Jan. *Emila Medková*. 1. vyd. Praha: SNKLU, 1965. 29, [4] s. Umělecká fotografie; Sv. 24. s.33.

63 / Václav Zykmund, Autoportrét se žárovkou (kolem 1937)
Zykmund, Václav. *Václav Zykmund: [Olomouc 1992]*. V Olomouci: Galerie výtvarného umění, 1992. 65 s. ISBN 80-85227-08-8, s.52.

64 / Václav Zykmund, Bez názvu (1939)
Zykmund, Václav. *Václav Zykmund: [Olomouc 1992]*. Olomouc: Galerie výtvarného umění, 1992. 65 s. ISBN 80-85227-08-8, s.54.

65 / Václav Zykmund, Bez názvu (1942)
Zykmund, Václav. *Václav Zykmund: [Olomouc 1992]*. Olomouc: Galerie výtvarného umění, 1992. 65 s. ISBN 80-85227-08-8, s.55.

66 / Josef Sudek, Detail sochy (1951–1954)
Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2, s.205.

67 / Josef Sudek, Bez názvu (50.–60. léta 20. století)
Mlčoch, Jan. *Josef Sudek, Otto Rothmayer – návštěva u pana kouzelníka*. 1. vyd. Praha: Uměleckoprůmyslové museum, 2022. 229 stran. ISBN 978-80-7101-212-2, s.112.

68 / Josef Sudek, Kamenný sen z cyklu Vzpomínky (1953)
Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2, s.204.

69 / Josef Sudek, Vzpomínky snů (1959)
Mlčoch, Jan. *Josef Sudek, Otto Rothmayer – návštěva u pana kouzelníka*. 1. vyd. Praha: Uměleckoprůmyslové museum, 2022. 229 stran. ISBN 978-80-7101-212-2, s. 81.

70 / Josef Hník, cyklus Skleněná tajemství, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

71 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Skleněná tajemství, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

72 / Josef Hník, cyklus Skleněná tajemství, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

73/ Josef Sudek, Z cyklu Skleněné labyrinty (1968–1972)
Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2, s.387.

74 / Josef Sudek, Z cyklu Skleněné labyrinty (1968–1972)
Sudek, Josef a Fárová, Anna. *Josef Sudek*. 1. vyd. Praha: Torst, 1995. 404 s. ISBN 80-85639-57-2, s.379.

75 / Josef Hník, cyklus Peří, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

76 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Peří, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

77 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Peří, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

78 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

79 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

80 / Josef Hník, 9 snímků z cyklu Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

81 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

82 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

83/ Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

84 / Josef Hník, cyklus Tváře, bez názvu (2000–2024)
Soukromý archiv Josefa Hníka.

85 / Běla Kolářová, Walt Whitmann, Ladislav Klíma, derealizované portréty, 1964
Kolářová, Běla. *Běla Kolářová: [katalog výstavy, Galerie výtvarného umění Litoměřice 6.3.–13.4.1997, Dům umění Brno 1.7.–10.8.1997, Východočeská galerie Pardubice 23.9.–2.11.1997*. Litoměřice: Galerie výtvarného umění, 1997. [61] s. ISBN 80-85090-27-9, s.24.

86 / Běla Kolářová, Lewis Carroll, derealizovaný portrét, 1963
Kolářová, Běla. *Běla Kolářová*. 1. vyd. Český Krumlov: Egon Schiele Art Centrum, 2003. [174] s. ISBN 80-86300-38-2, s.137.

87 / Svojanov a okolí (2005)
Petříček, Václav a Matějka, Ivan. *Svojanov a okolí*. 1. vyd. Praha: Corona, 2005. [120] s. ISBN 80-903363-4-5.

88 / Tajemným Svojanovskem (2006)
Matějka, Ivan. *Tajemným Svojanovskem: toulky historií a krajinou kolem starobylého hradu Svojanov*. 1. vyd. Praha: Corona, 2006. [119] s. ISBN 80-903363-7-X.

89 / Já hříšná (1993)
Sedlická, Dagmar. *Já hříšná*. 1. vyd. München: PmD – Poezie mimo domov, 1993. [77] s.

90 / Karel Makonj a Vedené divadlo (2007)
Dvořák, Jan a kol. *Karel Makonj a Vedené divadlo*. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2007. [330] s. ISBN 978-80-86102-37-5.

91 / Jiří Sozanský, Invaze (2023)
Sozanský, Jiří. *Invaze 1968*. 1. vyd. Praha: Symposion – FP, 2023. [203] s. ISBN 978-80-908746-1-9.

92 / Josef Hník, Bez názvu (21.8.1968)
Sozanský, Jiří. *Invaze 1968*. 1. vyd. Praha: Symposion – FP, 2023. [203] s. ISBN 978-80-908746-1-9, s.67.

Jmenný rejstřík

Bailey, David 31
Brok, Jindřich 15
Cartier-Bresson, Henri 39, 78
Csáderová, Judita 16
Ehm, Josef 15
Fárová, Anna 35, 57, 79, 81–83
Hník, Jaromír 22, 74
Horák, Jiří 18, 31
Chytilová, Věra 31
Jireš, Jaromil 31
Klein, William 31
Kolářová, Běla 67, 78, 83
Košťál, Rostislav 18, 31, 80
Kramer, Fred 15
Luskačová, Markéta 16
Maršálek, František 18, 31
Medková, Emila 52, 82
Newton, Helmut 31
Pavel, Petr 69
Pavlíček, Michal 69
Plicka, Karel 13–14
Ptáček, Josef 15–16
Reich, Jan 16
Reichmann, Vilém 52, 82
Sieff, Jeanloup 31
Sozanský, Jiří 69, 79, 83
Sudek, Josef 11–12, 14, 26, 35, 40, 42–44, 53, 57, 78–79, 81–83, 107
Svoboda, Jan 40, 42–44, 78, 81
Šimánek, Dušan 22
Šmok, Ján 15–16
Štecha, Pavel 13
Tomek, Prokop 69
Všetečka, Jiří 15, 79
Zykmund, Václav 52, 82

Josef Hník / Černobílá tvorba
Josef Hník / Black and White Creation

Ing. Jana Mašterová
Teoretická bakalářská práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: doc. Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2025

Počet normostran: 42
Počet úhozů: 75 965
Tisk: Tiskárna Helbich, a.s., Brno
Knižní vazba: Knihařství Bedřich Hloch, Jihlava